

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเสนอแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอเป็น 4 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้
- ตอนที่ 2 การเรียนเทคนิคการเรียนรู้ของนักศึกษาและการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยศิลปากร
- ตอนที่ 3 แบบการเรียนรู้ของนักศึกษา
- ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้

การเรียนรู้เป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล (Individual) เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เรียน การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเพราะตัวผู้เรียนเอง ครูทำหน้าที่เพียงจัดสภาพแวดล้อมเพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ หรือจัดประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนเองเท่านั้น ดังนั้นครูจึงต้องเข้าใจว่าคนนั้นย่อมมีลักษณะที่แตกต่างระหว่างคนด้วยกันในทุกด้าน ด้วยเหตุนี้ผู้เรียนจึงเลือกเรียนในสิ่งที่ไม่เหมือนกัน เรียนด้วยวิธีการเรียนที่ต่างกัน (ทองจันทร์ หงศ์ลดารมภ์, 2530) ลักษณะของการเรียนรู้นั้น ได้มีผู้รู้และนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กัน ดังที่ ชูลล์ (Shuell, 1971) ได้กล่าวถึงลักษณะหลักของการเรียนรู้ว่ามีอยู่ 2 ประการ คือ

1. การเรียนรู้เกี่ยวพันกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือการแสดงออก หรืออย่างน้อยที่สุดก็เป็นการเปลี่ยนแปลงศักยภาพ สำหรับพฤติกรรมที่แน่นอนซึ่งเกิดขึ้น ถ้าการเรียนรู้นั้น

ไม่สามารถแสดงออกมาได้ ก็ไม่อาจสรุปได้ว่าการเรียนรู้ได้เกิดขึ้น

2. การเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมนั้นเป็นผลของการฝึกฝนหรือประสบการณ์

พรอคเตอร์ (Procter, 1968) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ของนักศึกษาว่าจะไม่ได้เรียนรู้โดยเพียงแต่นั่งแล้วก็ฟังเท่านั้น และครูก็จะไม่สามารถสอนได้ดีโดยเพียงแต่พูดให้นักศึกษาฟัง ภายใต้อสภาพเช่นนี้การเรียนรู้จะไม่เกิดขึ้นมากนัก การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลง คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในแต่ละบุคคล เพราะการเรียนรู้ทั้งหมดเกี่ยวพันกับการเปลี่ยนแปลงในวิถีทางของความคิดและพฤติกรรมของผู้เรียน ดังนั้นการพัฒนการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องรู้ว่าการเรียนรู้คืออะไรและเกิดขึ้นได้อย่างไร (Green and Stark, 1988)

นอกจากนี้ ไคลน์ (Klein, 1978) ยังได้ให้คำจำกัดความของการเรียนรู้ไว้อย่างไม่แตกต่างไปจากผู้อื่นเท่าใดนัก โดยเฉพาะลักษณะหลัก คือ การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลง ไคลน์ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ว่า คือการเปลี่ยนแปลงที่ถาวรอย่างได้สัดส่วนในความสามารถแสดงพฤติกรรม การเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นในฐานะผลของประสบการณ์ที่ได้รับความสำเร็จหรือไม่ได้รับความสำเร็จ ดังนั้น การเรียนรู้จึงมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น ต้องถาวรอย่างได้สัดส่วน
2. การเรียนรู้สะท้อนการเปลี่ยนแปลงในความสามารถสำหรับพฤติกรรม

การเรียนรู้ไม่ได้นำตัวเองไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เราต้องถูกกระตุ้นอย่างเพียงพอที่จะถ่ายโยงการเรียนรู้ไปสู่พฤติกรรม

3. มีตัวอย่างเป็นจำนวนมากของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ที่ไม่ได้สะท้อนขบวนการเรียนรู้

องค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้ โดยการคำนึงถึงเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล จะประกอบไปด้วย (พรชูลี อาชาวำรุง, 2525)

1. ความเอาใจใส่ต่อเนื้อหาวิชา การเรียนรู้โดยตั้งใจมักเกิดจากความเอาใจใส่กับเนื้อหาวิชาในหลายลักษณะ เช่น การอ่านหนังสือ ทักษะคิดที่ติดต่อกันนั้น เป็นต้น ในบางครั้ง

ความซับซ้อนและความละเอียดของเนื้อหาทำให้ผู้เรียนท้อ นอกจากจะใช้วิธีเลือกรับรู้แต่เฉพาะบางส่วน

2. ความจำ มีอิทธิพลอย่างสูงต่อการเรียนรู้ ความจำนั้นมียู่ 3 ชั้นตอน คือ การจารึกความจำ การคงความจำ และการระลึกความจำ และแบ่งความจำออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ความจำเบื้องต้นหรือความจำระยะสั้น และความจำระยะยาว การลืมขึ้นอยู่กับ การจารึกในตอนแรกว่า จารึกไว้ลึกซึ้งเพียงใด และขึ้นอยู่กับตัวแปรอื่น ๆ เช่น การเลิกใช้ หรือการรบกวน ซึ่งอาจลบจารึกได้ ความลึกของการจารึกเป็นผลจากความถี่ ความเข้มข้น และความสำคัญของเนื้อหาที่เรียน

3. การฝึกปฏิบัติ การเรียนรู้ส่วนใหญ่ต้องการการทำซ้ำ การฝึกฝน หรือการซ่อม

4. สิ่งรบกวน การเรียนระดับอุดมศึกษาผู้เรียนย่อมมีการเรียนรู้ที่มีมาก่อน หรือ การเรียนรู้ที่ตามมา อันจะมีผลกระทบต่อกิจกรรมการเรียนรู้ปัจจุบัน ซึ่งอาจเอื้ออำนวยหรือ อารบกวนก็ได้ ข้อมูลที่รบกวนจะทำให้จดจำไม่ได้ หรือใช้เวลามากขึ้นในการทำความเข้าใจ กับเนื้อหา การรบกวนจากข้อมูลที่มีมาก่อน (Proactive Inhibition) และการรบกวน ย้อนกลับ (Retroactive inhibition) ที่เกิดจากการเรียนเรื่องอื่นทั้ง 2 ลักษณะนี้ ทำให้ ผู้เรียนเรียกความจำได้ลำบาก

5. การถ่ายโยง ผู้เรียนระดับอุดมศึกษามักจะเรียนเพื่อนำเอาความรู้ไปประยุกต์ ใช้การถ่ายโยงจึงมีความสำคัญมากต่อการเรียน

6. การเรียนแบบผลพลอยได้ เป็นการเรียนรู้แบบผ่าน ๆ จากประสบการณ์ทั่ว ๆ ไปและข้อมูลอื่น ๆ ที่จำได้เอง

7. แหล่งทรัพยากรทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพ จะช่วยให้ผู้เรียน มีความสนใจ เข้าใจแง่มุมหลัก ๆ นำเอาความรู้ใหม่มาสัมพันธ์กับความเข้าใจที่มีอยู่แล้ว จดจ่ออยู่กับการเรียน จารึกข้อมูลที่ได้รับไว้ได้นานที่สุดและดึงออกมาใช้ได้ ได้รับการฝึกฝนและแรงเสริมเพียงพอ ทำให้มีการรบกวนน้อยที่สุด สามารถเรียนได้ในเวลาที่เหมาะสมที่สุด สามารถถ่ายโยงการเรียนรู้ เพื่อประยุกต์ใช้ได้ คงความสมดุลระหว่างการเรียนรู้อย่างจริงจัง และการเรียนรู้แบบผลพลอยได้

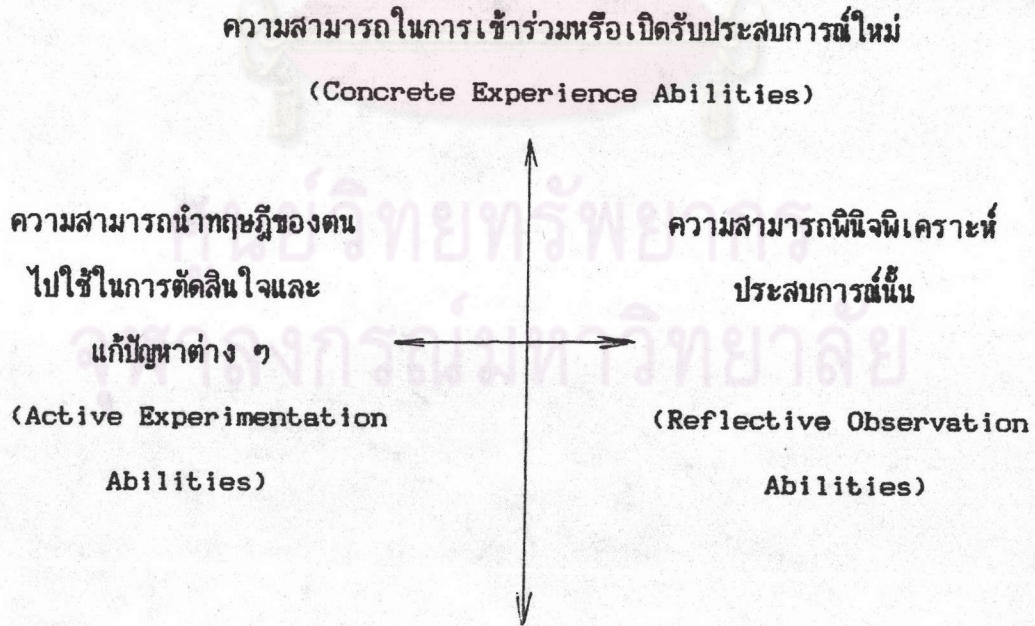
วิกิร ตันตวาทโส และรักษา กางกรณ์ (2529) ได้กล่าวถึงงานวิจัยเกี่ยวกับทฤษฎี รูปแบบสติปัญญาหรือแบบการเรียนรู้ ของโคลบ (Kolb, 1974) โดยได้ชี้ให้เห็นว่าผู้เรียน จะต้องสร้างหรือพัฒนาแบบการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งแบบการรู้นั้นเปรียบเสมือนแบบอย่าง

หรือวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งค่อนข้างจะคงที่ คือไม่เปลี่ยนแปลงโดยง่าย แบบการเรียนรู้ของแต่ละคน จะสะท้อนความสามารถหรือความถนัดในการเรียนรู้ ที่ผสมผสานกันในแต่ละบุคคล แตกต่างกันไปตามความสามารถของแต่ละคน การที่ผู้เรียนจะมีประสิทธิภาพหรือมีคุณภาพนั้น จะต้องมีความสามารถในการเรียนรู้ 4 ลักษณะ ผสมผสานกัน ลักษณะทั้ง 4 ประการนี้ คือ

1. บุคคลนั้นต้องมีความสามารถในการเข้าร่วม หรือเปิดรับประสบการณ์ใหม่ (Concrete Experience Abilities)
2. บุคคลนั้นต้องสามารถนิจนิเคราะห์ประสบการณ์นั้นหลายแง่หลายมุม จากหลักวิชาความรู้หลายสาขา (Reflective Observation Abilities)
3. บุคคลนั้นต้องสามารถนำผลจากการวิเคราะห์มาสร้างความคิดรวบยอด ที่มีลักษณะคล้ายทฤษฎี (Abstract Conceptualization Abilities)
4. บุคคลนั้นต้องสามารถนำทฤษฎีของตนไปใช้ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่าง ๆ (Active Experimentation Abilities)

ความสามารถในการเรียนรู้ทั้ง 4 ลักษณะดังกล่าว แตกต่างหรือตรงข้ามกันเป็นคู่ ๆ ดังภาพต่อไปนี้

ความสามารถนำผลจากการวิเคราะห์มาสร้างความคิดรวบยอด
(Abstract Conceptualization Abilities)

ภาพที่ 1 ความสามารถในการเรียนรู้ ของโคลบ (Kolb)

ลักษณะการเรียนรู้ 4 ประการของโคล์บดังกล่าวนี้ คล้ายคลึงกับขบวนการเรียนรู้ 3 ลักษณะของนอร์แมน (Norman, 1977) ซึ่งสรุปคดี หลาบมาลา (2524) ได้นำมาเสนอไว้ คือ

1. Accretion ซึ่งหมายถึงการเพิ่มเติมความรู้ใหม่ เข้ากับความจำระบบเก่า
2. Restructuring หมายถึง การวางโครงสร้างของความรู้เสียใหม่ จัดระบบใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เก่า และความรู้ใหม่
3. Fine Tuning หมายถึง การปรับโครงสร้างของความรู้ที่มีอยู่ให้สอดคล้องต่อการนำมาใช้ ตามวัตถุประสงค์ได้อย่างเหมาะสม

จากขบวนการเรียนรู้ทั้ง 3 ประการนี้ สรุปคดี หลาบมาลา จึงได้เสนอแนะให้ผู้สอนชี้ให้เห็นความเกี่ยวพันกันระหว่างความรู้เก่าและใหม่ที่เรียนไปแล้ว เพราะผู้เรียนอาจมีความแตกต่างกับขบวนการเรียนรู้ทั้ง 3 ประการนี้ ซึ่งผู้สอนอาจไม่ทราบ

ลักษณะการเรียนรู้ที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น หากดูจาก "ปิรามิดของการเรียนรู้" (A Learning Pyramid) ของ แบนด์ท์ (Bandt, 1974) แล้ว จะเห็นว่า เป็นลักษณะของการเรียนรู้ด้านที่แสดงถึงความลึกของความรู้ (Depth of Knowledge) ซึ่งแบนด์ท์ ได้แบ่งปิรามิดของการเรียนรู้ ออกไว้ 2 ด้าน คือ ด้านหนึ่งเป็นระดับของการเรียนรู้ เป็นการมองในแง่ของปริมาณ ซึ่งแบ่งได้ 4 ระดับ คือ เนื้อหาทั่วไป (General Context) ประเด็นหลัก (Main Points) ประเด็นย่อย (Subpoints) และรายละเอียดชัดเจน (Fine Details) และอีกด้านหนึ่งซึ่งก็คือ ด้านแสดงถึงความลึกของความรู้ (Dept of Knowledge) อันเป็นการแสดงถึงในแง่ของคุณภาพของการเรียนรู้ ซึ่งแบ่งได้เป็น 4 ระดับ คือ

1. ความสามารถในการจำได้ (Recognize)
2. การระลึกหรือเรียกกลับได้ (Recall)
3. ความเข้าใจ (Understand)
4. การนำไปใช้ (Use)

โดยระดับความสามารถในการจำ นับเป็นระดับที่ตื้นที่สุด และระดับความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ เป็นระดับที่ลึกที่สุดและอาจจะให้รายละเอียดในแต่ละระดับได้ดังนี้

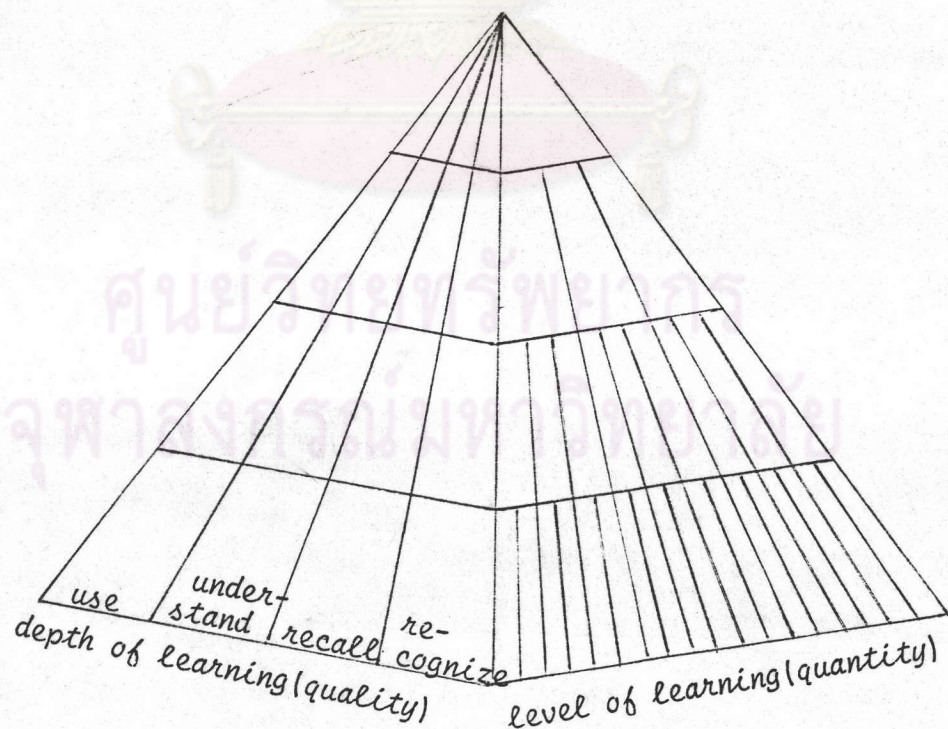

ความสามารถในการจำ (Recognition) เป็นระดับในการจดจำถ้อยคำโน้ตศัพท์ และความสัมพันธ์ เมื่อเห็นสิ่งนี้อีกครั้ง อาจทดสอบความจำได้โดยการใช้ข้อสอบแบบเลือกถูก-ผิด แบบเลือกตอบ หรือแบบจับคู่

ความสามารถในการระลึกหรือเรียกกลับได้ (Recall) เป็นระดับที่สำคัญกว่า คือ การระลึกถึงสิ่งที่เคยได้เรียนรู้มาแล้วในลักษณะการสร้างธนาคารเก็บข้อมูลภายใน ที่สามารถดึงมาใช้ในการพัฒนาและสนับสนุนข้อโต้แย้งต่าง ๆ การทดสอบในระดับนี้ อาจทดสอบได้โดยการทดสอบแบบให้ตอบคำถามด้วยคำถามสั้น ๆ หรือคำถามเติมคำในช่องว่าง

ความสามารถในการทำความเข้าใจ (Understanding) เป็นระดับที่ผู้เรียนสามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยคำพูดหรือการให้ความหมาย คำจำกัดความ ที่คิดขึ้นได้เอง โดยการเปรียบเทียบวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับมโนทัศน์และแนวคิด

ความสามารถในการนำไปใช้ (Use) เป็นความสามารถในการนำความรู้ความเข้าใจจากประสบการณ์เดิม หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เรียนรู้แล้วไปใช้ในสถานการณ์จริง

ภาพที่ 2 พีรามิดของการเรียนรู้ (A Learning Pyramid)
ของฟิลลิป แอล แบนด์ท์ (Phillips L. Bandt)

ดร.หลุย จำปาเทศ (2531) ได้กล่าวถึงเรื่องขั้นตอนการเรียนรู้ว่าแบ่งออกได้เป็น

4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นรับรู้ (Perceiving)
2. ขั้นขบคิด (Forming)
3. ขั้นเปรียบเทียบประเมิน (Assessing)
4. ขั้นเรียนรู้ (Learning)

ขั้นรับรู้นั้น ผู้เรียนจะรับเอาความรู้เข้ามาโดยทางใดทางหนึ่งหรือหลายทาง จากระบบประสาททั้ง 6 อันได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ(ทัศนคติ)

ขั้นขบคิด ผู้เรียนจะคิดถึงรูปพรพจน์ฐาน ลักษณะ ขนาด ขั้นนี้ผู้เรียนจะผสมผสานความคิดไปกับขั้นเปรียบเทียบประเมิน จนบางครั้งแยกได้ลำบากระหว่างขั้นขบคิดกับขั้นเปรียบเทียบประเมิน

ขั้นเปรียบเทียบประเมิน เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะใช้การสังเกตเปรียบเทียบเกี่ยวกับประสบการณ์เดิมที่เคยเห็นมาก่อน ซึ่งนักเรียนแต่ละคนจะมีประสบการณ์เดิมมาไม่เหมือนกัน ความสามารถในการสอนของครู หรือการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันและกันของนักเรียนจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้เร็ว กว้างขวาง และแม่นยำมากขึ้น แต่ก็ขึ้นอยู่กับเวลาและความลึกของวิชาการนั้น ๆ ด้วย

ขั้นเรียนรู้ เป็นขั้นที่จะเกิดความเข้าใจในสิ่งที่กำลังศึกษาอยู่ว่าคืออะไร โดยเฉพาะหากให้ได้ผ่านประสาทรับรู้ในหลาย ๆ ทาง เช่น การดู การสัมผัส การชิม ฯลฯ นอกจากการได้ฝึกฝนก็มีความจำเป็น โดยเฉพาะงานด้านการแพทย์ วิศวกรรม และงานทักษะต่าง ๆ

การเรียนรู้หรือทฤษฎีการเรียนรู้ นั้น ได้มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายและคำอธิบายไว้มากมายหลายทฤษฎี และหากจะศึกษาให้ลึกซึ้งแล้ว ก็อาจกล่าวได้ว่า ความหมายหรือเนื้อหาของทฤษฎีต่าง ๆ เหล่านี้มักจะถูกครอบคลุมหรือมีส่วนเหมือน คล้ายคลึงกัน และอาจนำไปใช้หรืออธิบายความหมายได้ทุกทฤษฎี

พรอคเตอร์ (Proctor, 1968) ได้กล่าวถึงเรื่องกฎพื้นฐานของการเรียนรู้ไว้

4 กฎ ดังนี้คือ

1. กฎของการก่อให้เกิดผล (The Law of Effect) พรอคเตอร์ ได้กล่าวไว้ว่า "ไม่มีสิ่งใดสำเร็จเหมือนเช่นความสำเร็จ" ผู้สอนจะต้องพยายามสร้างโอกาสในการสอน

เพื่อความสำเร็จของนักศึกษาแล้วนักศึกษาก็จะให้ความสนใจ ความตั้งใจดี ทักษะที่ดี และความสำเร็จสูง

2. กฎของความเป็นเอก (The Law of Primacy) ความประทับใจในครั้งแรก จะมีความชอบไปถึงครั้งสุดท้าย การพบครั้งแรกของนักศึกษากับอาจารย์เป็นเรื่องสำคัญ ผู้สอนจะต้องเร้าความสนใจ สร้างความต้องการและความสำคัญของวิชา และให้แก่นักศึกษาเพียงพอที่จะไตร่ตรองและสนุกสนานกับวิชาได้ การให้นักศึกษา "หิวเล็กน้อย" ดีกว่าที่จะให้พวกเขา "อิ่มจนเกินไป"

3. กฎของการฝึกหัด (The Law of Exercise) "อะไรที่ไม่ได้ใช้ก็จะสูญหายไป" สิ่งนี้ใช้ได้กับกล้ามเนื้อและสมองด้วย การฝึกหัดจะทำให้สมบูรณ์ ทำให้มั่นคง การฝึกหัดที่ผิดวิธี จะทำให้เสียเวลา และทำให้ท้อใจเมื่อได้ค้นพบ ทักษะที่ไม่ได้รับการฝึกฝน หรือข้อมูลใหม่ ๆ ที่ไม่ถูกใช้จะสูญหายไป หรือถูกลืมไปในระยะเวลาอันสั้น

4. กฎของความรู้สึกแรงกล้า (The Law of Intensity) เราคงจะจดจำประสบการณ์อันยาวนานที่น่าตื่นเต้น น่าทึ่ง ทำท่าย หรือสร้างสรรค์ ผู้สอนควรจะนำความจริงอันนี้ไปใช้ประโยชน์ และทำการเสนอ อภิปราย ทดลอง และแสดงออกอย่างมี "ชีวิตชีวา" เท่าที่จะเป็นไปได้ นักศึกษาจะจดจำและอยากที่จะกลับมาอีก

อย่างไรก็ตามการเรียนรู้คงจะไม่เกิดขึ้น หรือเกิดขึ้นได้อย่างไม่สมบูรณ์นัก หากมีอุปสรรคเกิดขึ้นแก่นักศึกษา ซึ่งอุปสรรคของการเรียนรู้มี พรอคเตอร์ จำแนกไว้ 4 เรื่อง คือ ความเบื่อ ความลึกลับ ความฉุนเฉียว และความกลัว

ตอนที่ 2

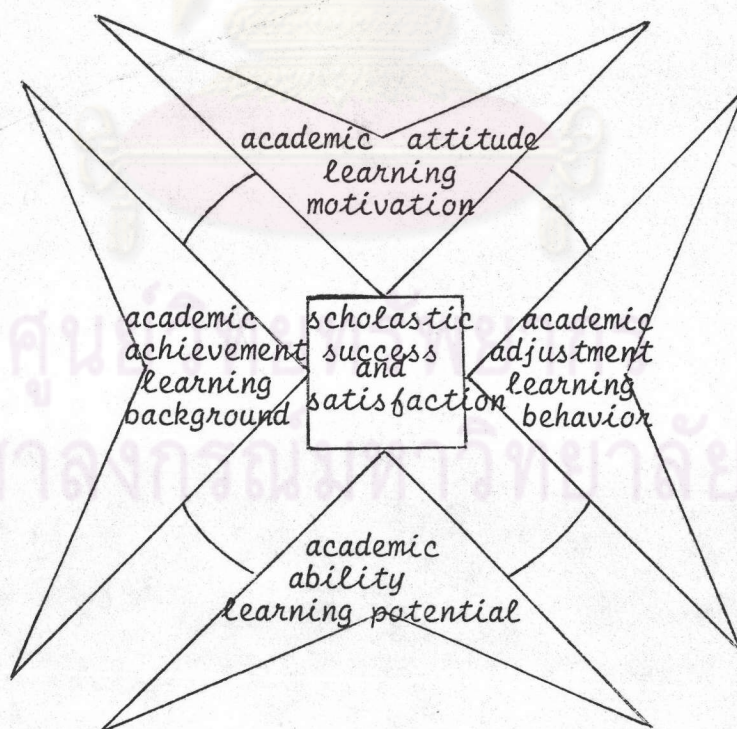
การเรียนเทคนิคการเรียนของนักศึกษาและการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยศิลปากร

"ความสำเร็จในการเรียนระดับมหาวิทยาลัย นอกจากระดับสติปัญญาจะเป็นตัว กำหนด แล้ว องค์ประกอบอื่น ๆ เช่น ความพยายาม ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน เทคนิควิธีเรียน และทัศนคติของผู้เรียน เป็นต้น ก็ยังเป็นตัวกำหนดความสำเร็จอีกด้วย" (นิยะดา ศรีจันทร์, 2531) จะเห็นได้ว่า เทคนิควิธีเรียนของนักศึกษา นับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ในเรื่องของ

เทคนิควิธีเรียนของนักศึกษานี้ ย่อมแตกต่างกันไปตามแบบการศึกษาของแต่ละคน ดังเช่นที่ เมธิ บิลันธานนท์ (2522) ได้กล่าวไว้ว่าวิธีการเรียนของแต่ละคนไม่เหมือนกัน บางคนอ่านหนังสือในห้องเงียบ ๆ ได้ผลดี บางคนอ่านหนังสือและฟังเพลงเบา ๆ ไปด้วยได้ผลดี บางคนนั่งที่โต๊ะเขียนหนังสืออ่านหนังสือมีสมาธิดีกว่า และบางคนนั่งนอนทำโยคีอ่านหนังสือได้ผลดีกว่า เป็นต้น"

ในเรื่องของความสำเร็จในการเรียนในระดับมหาวิทยาลัยหรืออุดมศึกษานั้น มีงานศึกษาของสหรัฐอเมริกา เกี่ยวกับเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการศึกษางานหนึ่ง ซึ่งจากการศึกษาวิทยาลัยต่าง ๆ ในมลรัฐเท็กซัส ระหว่างปี ค.ศ.1952 - 1966 พบว่า ปัจจัยอย่างน้อย 4 ประการที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวในวิทยาลัย คือนอกจากเรื่องความสามารถทางวิชาการแล้ว ยังมีปัจจัยเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา การปรับปรุงทางวิชาการและทัศนคติทางวิชาการซึ่งจะร่วมกันพิจารณาว่าการแสดงออกทางด้านวิชาการจะสูง ปานกลางหรือต่ำ หรือไม่ ความสัมพันธ์ของปัจจัยทั้งสี่ที่มีอิทธิพลต่อความพอใจและความสำเร็จทางการศึกษา โดยจะได้แสดงให้เห็นตามภาพข้างล่างนี้ (Brown, 1977)

ภาพที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา ที่จะทำนายความสำเร็จและความพอใจทางการศึกษาได้

ความสามารถด้านวิชาการ (Academic Ability) หรือศักยภาพการเรียนรู้ (Learning Potential) หมายถึงความสามารถด้านสติปัญญาสำหรับการเรียนรู้ ซึ่งบุคคลแต่ละคนมีแตกต่างกันไป เป็นเรื่องสำคัญที่นักศึกษาจะต้องรู้ศักยภาพของตนเองว่าอ่อนหรือเก่ง เพื่อที่จะได้วางแผนการศึกษาตามไปด้วยได้

สัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาหรือภูมิหลังทางการเรียน หมายถึง พื้นฐานของความรู้ที่นักศึกษามีอยู่แล้ว สำหรับนักศึกษาใหม่แล้ว ทักษะการเขียน และการอ่านที่มีประสิทธิภาพ เป็นความต้องการที่สำคัญสำหรับการศึกษาให้สำเร็จในวิทยาลัย

การปรับปรุงด้านวิชาการหรือพฤติกรรมการเรียนรู้ หมายถึง ทักษะทางการศึกษาเบื้องต้นของนักศึกษา และประสิทธิภาพในการแสดงออกทางกิจกรรมการศึกษาของนักศึกษา นักศึกษาใหม่ส่วนมากต้องปรับปรุงพฤติกรรมการเรียนเพื่อที่จะรับมือกับขบวนการวิชาการ เช่น การจดโน้ตธรรมดา วางโปรแกรมคำสั่งสอน การสอบไล่ และการวิจัยอิสระ ประสิทธิภาพในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย จะขึ้นอยู่กับการใช้เทคนิคที่มีประสิทธิภาพของนักศึกษา สำหรับการจัดระเบียบและการทำงานกิจกรรมการศึกษาให้สำเร็จ

ทัศนคติทางวิชาการ หรือการกระตุ้นในการเรียน หมายถึง ความรู้สึกและคาดหวังของนักศึกษาเกี่ยวกับวิทยาลัยและการยอมรับและความต้องการสำหรับการเรียนรู้วิชาการ ของนักศึกษา การแสดงออกทางการศึกษาของนักศึกษา ได้รับอิทธิพลมาจากความกดดันทางสังคม ทั้งทางบวกและทางลบ จากการปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว เพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ และอื่น ๆ การได้รู้ว่าเขาต้องการอะไรจากวิทยาลัย และทำไมเขาจึงต้องการ เป็นกุญแจไปสู่ทัศนคติทางวิชาการที่ดี และความเข้าใจที่ลึกซึ้งเช่นนั้น มีอิทธิพลอย่างสำคัญ โดยระดับของครอบครัวและการยอมรับกลุ่มเพื่อนและช่วยให้ได้รับประสบการณ์โดยนักศึกษา

ในเรื่องของการเรียนที่มีประสิทธิภาพนี้ การวางแผนการเรียนก็นับว่ามีความสำคัญ ดังที่ นิยะดา ศรีจันทร์ (2531) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของการวางแผนการเรียน ว่ามีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. จัดเวลา นักศึกษาจะต้องจัดแบ่งเวลาส่วนหนึ่งของแต่ละวัน ไว้สำหรับการศึกษาบทเรียนโดยเฉพาะ วิธีที่ถูกคือหาเวลาทบทวนบทเรียนซ้ำ ๆ เป็นระยะ ๆ ควรเลือกเวลาที่สดชื่น ไม่ว่างเหงาหาวนอน หรือไม่เหนื่อยจนเกินไป ระยะเวลาของแต่ละครั้งควรพอเหมาะ ไม่ยาวนานหรือสั้นเกินไป

2. เลือกสถานที่ สถานที่ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่จะทำให้การศึกษามทเรียนมีประสิทธิภาพหรือไม่ หลักคือหาสถานที่ซึ่งมีสิ่งดึงดูดความสนใจจากบทเรียนให้น้อยที่สุด

3. วางแผนให้รางวัลกับตัวเองจากการทบทวนบทเรียน สำหรับนักศึกษา รางวัลก็คือปริญาซึ่งก็มักจะอีกหลายปี เกรดก็ยังอีกหลายเดือนหรือหลายอาทิตย์ข้างหน้า รางวัลบางครั้งจึงไม่แรงพอ เพื่อแก้ปัญหานี้ นักศึกษาควรวางแผนระยะสั้นสำหรับการให้รางวัลตัวเองหลังการศึกษามทเรียนแต่ละครั้ง เช่น บอกกับตัวเองหลังการเรียนบทเรียนนี้จบ ก็จะได้อาหารอร่อยสักจาน หรือโปรแกรมทีวีสักเรื่อง เป็นต้น

นอกจากนี้ นิยะดา ศรีจันทร์ ยังได้กล่าวถึงเทคนิคการเรียนที่มีประสิทธิภาพไว้ว่า เทคนิควิธีในการเรียนที่เหมาะสมนั้น จะเป็นกุญแจไปสู่ความสำเร็จในการเรียนระดับมหาวิทยาลัย คนที่มีศักยภาพทางสติปัญญาเท่าเทียมกัน อาจมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะใช้เทคนิคทางการเรียนที่มีประสิทธิภาพไม่เท่าเทียมกัน หรือคนที่มีศักยภาพทางสติปัญญาต่ำกว่า สามารถมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้เท่ากับคนที่มีศักยภาพทางสติปัญญาสูงกว่า ทั้งนี้เพราะใช้เทคนิคทางการเรียนที่มีประสิทธิภาพสูงกว่า . . . นักศึกษาทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้ ให้สำเร็จได้ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบแวดล้อมหลายประการ แต่สิ่งหนึ่งที่แน่นอนก็คือ การฝึกนิสัยที่ถูกต้องเกี่ยวกับวิธีเรียน และการใช้เทคนิคการเรียนที่มีประสิทธิภาพ การที่จะฝึกตัวเองให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีการเตรียมตัว มีการวางแผน เพื่อบังคับตัวเองให้พร้อมที่จะเรียนรู้

เรื่องของเทคนิคหรือวิธีการเรียนในมหาวิทยาลัยเพื่อให้สำเร็จหรือเกิดประสิทธิภาพนั้น มีนักการศึกษาหลายคนได้ให้หลักและคำแนะนำไว้มากมาย ตัวอย่างเช่น ฮิลล์ (Hill, 1973 อ้างใน สาทิศ รุขรังษฤษฎ์, 2525) ได้ให้ข้อเปรียบเทียบแนวปฏิบัติของนักศึกษาที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จไว้ดังนี้

นักศึกษาที่ประสบความสำเร็จ

- เข้าฟังการบรรยาย ฟังการบรรยายสรุป และฝึกปฏิบัติเป็นประจำ
- จัดบันทึกทุกครั้งที่ฟังบรรยาย และเขียนใหม่ให้ดีขึ้น ในวันเดียวกัน
- นั่งเรียนหน้าชั้นเป็นประจำ
- ถามคำถามทุกครั้งเมื่อมีปัญหา
- จัดบันทึกเมื่ออ่านหนังสือประกอบการเรียน
- ทำงานตามตารางเวลา
- มีความสนใจและตั้งใจในการทำงานอย่างจริงจัง
- มีความมั่นใจในทุกสิ่ง
- รู้วิธีการที่ตนเองตั้งใจจดจ่อต่อการทำงาน

นักศึกษาที่ไม่ประสบความสำเร็จ

- ขาดการเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าว
- ไม่มีการเขียนขึ้นใหม่หลังจากจัดบันทึก
- มักเข้านั่งเรียนหลังขึ้นเรียน
- ไม่เคยถามคำถามเลย
- ไม่มีการจัดบันทึกในขณะอ่าน
- ไม่มีการจัดตารางเวลาในแต่ละวัน
- แสดงให้เห็นความสนใจบ้าง บางครั้งบางคราว
- ขาดความมั่นใจทั้งด้านการทำงาน และส่วนตัว
- ขาดคุณสมบัติในการตั้งใจจดจ่อ และหน่ายหนีได้ง่าย

นอกจากนี้ เมิน (Main อ่างใน เมธิ บิลันธานนท์, 2522) ยังได้ให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตัวด้านการเรียนในระดับมหาวิทยาลัยว่าควรกระทำดังต่อไปนี้

- จัดตารางจัดสรรเวลาเรียนและปฏิบัติตามตารางเวลานั้น
- ปฏิบัติให้เป็นกิจ เพียงช่วงเวลานั้น ๆ และมีการหยุดพักค้น
- เขียนสิ่งที่จัดบันทึกมาจากการฟังบรรยายเสียใหม่
- อย่าทิ้งงานเอาไว้จนนาทีสุดท้าย

และนอกจากเรื่องของการปฏิบัติตัวด้านการเรียนทั้ง 4 ประการข้างต้นนี้แล้ว ในเรื่องของ "การตัดสินใจ" ก็นับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งในการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย เพราะจะต้องผจญกับความลำบากและความกดดันต่าง ๆ ซึ่งสามารถสรุปไว้ได้ 3 ประการคือ

1. อาจารย์ต้องการให้ทำงานหรือศึกษาตามที่กำหนดให้ได้ดี
2. การเรียนในมหาวิทยาลัยโดยทั่วไป จะมีการแข่งขันกันมากกว่าในระดับ

โรงเรียนมัธยม

3. กิจกรรมในมหาวิทยาลัยมีมาก โดยเฉพาะในชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2

การศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยนั้น จะต้องมีการแข่งขันกันมากขึ้นกว่าในระดับมัธยม และจะต้องช่วยตัวเองมากขึ้น รับผิดชอบเพิ่มขึ้น จะต้องใช้ทักษะในการเรียนที่แตกต่างไปจากที่เคยใช้ และทักษะที่สำคัญที่สุดที่จะได้รับจากวิทยาลัย และสิ่งที่จะได้ติดตัวไปทำงานเมื่อจบแล้ว คือ การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดจนติดเป็นกิจนิสัย (เกหลง ปภาวสิทธิ์, ม.ป.ป.)

การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยศิลปากร มีรากฐานมาจากโรงเรียนประณีตศิลปกรรม ของกรมศิลปากร ต่อมาจึงได้ยกฐานะเป็นกองโรงเรียนศิลปากร ซึ่งนายกรัฐมนตรีสมัยนั้นได้ตระหนักถึงความสำคัญของศิลปะที่จำเป็นต้องทำนุบำรุงส่งเสริมให้เจริญก้าวหน้า จึงให้ร่างพระราชบัญญัติโรงเรียนศิลปากรขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2486 และได้ถือวันนี้เป็นวันสถาปนามหาวิทยาลัยทุกปี เมื่อแรกตั้งนั้นมีเพียงคณะจิตรกรรมประติมากรรม เพียงคณะเดียว ต่อมาจึงได้ก่อตั้งคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะโบราณคดี และคณะมัณฑนศิลป์ เป็นลำดับ ทั้ง 4 คณะวิชาดังกล่าว ตั้งอยู่ในบริเวณที่เรียกว่าวิทยาเขตวังท่าพระ กรุงเทพฯ ต่อมาเกิดคับแคบ ไม่สามารถขยายตัวต่อไปได้ จึงขยายงานของมหาวิทยาลัยไปยังพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม พ.ศ. 2509 จัดตั้งคณะวิชาขึ้นอีก 4 คณะวิชา คือ คณะอักษรศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ และคณะเภสัชศาสตร์ ตามลำดับ

การจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นการจัดการศึกษาในระบบหน่วยกิตแบบทวิภาค ใน 1 ปีการศึกษา มี 2 ภาคการศึกษา การวัดผลการศึกษาใช้ "หน่วยกิต" (Credit) เป็นหน่วยสำหรับวัดปริมาณการศึกษา การวัดผลการศึกษาจะแสดงเป็นระดับ (Grade) โดยกำหนดค่าระดับ (Grade Point) ต่อ 1 หน่วยกิต ดังนี้

<u>ระดับ</u>	<u>ผลการศึกษา</u>	<u>ค่าระดับ</u>
A	Excellent	4.00
B ⁺	Very Good	3.50
B	Good	3.00
C ⁺	Fairly Good	2.50
C	Fair	2.00
D ⁺	Poor	1.50
D	Very Poor	1.00
F	Failed	0.00

การสำเร็จการศึกษา นักศึกษาจะต้องสอบได้หน่วยกิตสะสมตามหลักสูตรของแต่ละคณะวิชา โดยมีระยะเวลาการศึกษาไม่เกินกว่า 2 เท่าของเวลาการศึกษาตามหลักสูตร และต้องสอบได้ค่าระดับเฉลี่ยสะสม (Cum. GPA.) ตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 2.00

หลักสูตรการศึกษาของทั้ง 8 คณะวิชานั้น อาจแสดงให้เห็นเปรียบเทียบกันได้ ดังนี้

<u>คณะวิชา</u>	<u>ระยะเวลา</u>	<u>หน่วยกิตสะสม</u>	<u>หน่วยกิตตามหลักสูตร</u>		
			<u>ตลอดหลักสูตร</u>	<u>พื้นฐาน</u>	<u>เฉพาะด้าน วิชาเลือก</u>
1. จิตรกรรมฯ	5	160	30	104	26
2. สถาปัตยกรรมฯ	5	167	30	125	12
3. โบราณคดี	4	130	30	80	20
4. มัณฑนศิลป์	4	139-140	30	แตกต่างกันตามสาขา	12
5. ศึกษาศาสตร์	4	135	34	96	5
6. อักษรศาสตร์	4	138	30	96	12
7. วิทยาศาสตร์	4	140-143	26	แตกต่างกันตามสาขา	3
8. เกษศาสตร์	5	188	30	155	3

นักศึกษาทุกคณะวิชาจะต้องศึกษารายวิชาในหมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป จำนวน 26-30 หน่วยกิต ตามหลักสูตรแต่ละคณะวิชา โดยนักศึกษาจะศึกษารายวิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป ขณะที่อยู่ในชั้นปีที่ 1-2 คือ ในระดับต้น พร้อมกับวิชาแกนของแต่ละหลักสูตร ในชั้นปีที่ 3-4 คือ ในระดับปลาย นักศึกษาจะศึกษาวิชาเฉพาะด้านและวิชาเลือกตามหลักสูตรของแต่ละคณะวิชาอย่างเต็มที่

ลักษณะวิชาของแต่ละคณะ หากพิจารณาตามหลักสูตร จะแตกต่างกันไป ในหลักสูตร คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะมัณฑนศิลป์ ลักษณะวิชาส่วนใหญ่จะเป็นปฏิบัติมากกว่าการบรรยาย โดยเฉพาะในระดับปลาย จะมีการฝึกงาน มีรายวิชาสัมมนา คณะโบราณคดี ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการบรรยายมากกว่าปฏิบัติ ยกเว้นบางสาขาวิชา เช่น สาขาวิชาโบราณคดี การปฏิบัติจะใกล้เคียงกับการบรรยาย คณะวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่แล้ว ทุกสาขาวิชาจะมีการปฏิบัติ จะมีบางสาขาวิชา เช่น สาขาวิชาเคมี มีการปฏิบัติใกล้เคียงกับการบรรยาย คณะเภสัชศาสตร์ การปฏิบัติมีลักษณะใกล้เคียงกับการบรรยาย คณะอักษรศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ ลักษณะวิชาจะบรรยายเป็นส่วนมาก มีบางสาขา เช่น สาขาวิชาการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ นักศึกษาจะต้องมีการฝึกงานสอน เป็นต้น

ตอนที่ 3

แบบการเรียนของนักศึกษา

ในความเป็นจริงนั้น บุคคลย่อมมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะในเรื่องของการศึกษา โปก (Pauk, 1984) ได้กล่าวไว้ว่า "ไม่มี 2 คนใดที่จะศึกษาได้อย่างเหมือนกัน วิธีการที่เหมาะสมกับแบบการเรียนของคุณที่แตกต่างไปจากเพื่อน จึงเป็นเรื่องของความอ่อน ความเก่งของแต่ละบุคคล"

ตามพจนานุกรมด้านการศึกษาระหว่างชาติ (Page and Thomas, 1977) ได้ให้ความหมายของคำว่า แบบการเรียน (Style of Learning) ไว้ว่าเป็นลักษณะด้านการเรียนรู้ที่ชอบมากกว่า อันเป็นความแตกต่างภายในของแต่ละบุคคล เช่น นักศึกษาบางคนเรียนจากการฟังได้ดีกว่าจากการเขียนในบางครั้งจะเรียกกันว่าเป็น กลยุทธ์ (Strategies)

คีน (Keefe, 1979 อ้างใน อัจฉรา ธรรมภรณ์, 2531) ได้กล่าวถึงแบบการ เรียน (Learning Style) ของผู้เรียน ว่าเป็นข้อมูลที่สำคัญที่สุดอันหนึ่งสำหรับครู ที่จะใช้ ประกอบการวิเคราะห์หาทางนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ คีน (1981) ยังได้เขียนถึงเรื่องแบบการเรียนไว้ว่า แบบการเรียนนั้นเป็นมากกว่านวัตกรรม คือ เป็นเครื่องมือพื้นฐานแบบใหม่ในการทำงาน เป็นแนวทางใหม่ในการเรียนการสอน เป็นการ มองภาพของผู้เรียนที่ใหญ่กว่าและลึกซึ้งกว่าที่เคยรู้มาก่อน เป็นกรอบการทำงานพื้นฐานที่ขึ้นอยู่กับ ทฤษฎีและการฝึกหัดของการสอนที่สามารถจะสร้างขึ้นได้ ทำให้การสอนแบบใช้วิธีเดียวกับ นักศึกษาทุกคนล้าสมัยไป นวัตกรรมล่าสุดทั้งหมดไม่ว่าการใช้ประโยชน์ผู้ร่วมงาน การวางตาราง เวลาสำหรับวัด การศึกษาแบบอิสระ หรือการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องนำมาคิดใหม่ ในแง่คิดของ แบบการเรียน ไม่มีอะไรที่ด้อยไปกว่าการปฏิวัติการวางแผนการสอน บนพื้นฐานของการวิเคราะห์ ลักษณะของนักศึกษาแต่ละคน

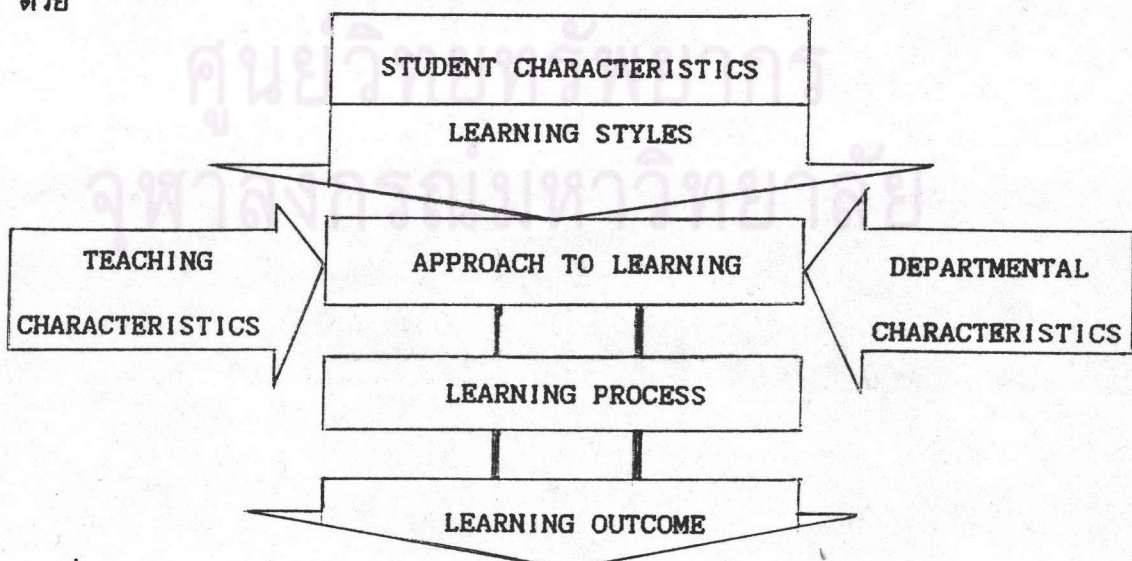
ฮันท์ (Hunt, 1981) เป็นอีกผู้หนึ่งที่ได้ให้คำบรรยายเรื่องแบบการเรียนว่าเป็น ลักษณะที่สามารถประเมินได้ ซึ่งเป็นกุญแจไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพมากกว่ากับนักศึกษา ความสนใจเรื่องแบบการเรียน ในขณะนี้พุ่งเล็งไปที่แง่ของความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ถูก ละเลยไป ความรู้เกี่ยวกับความแตกต่างเรื่องแบบการเรียน ยังเป็นการแนะนำให้ผู้สอนได้ใช้ ในการเรียนการสอนที่เหมาะสมอีกด้วย

นอกจากนี้แล้ว ยังมีผู้ให้ความหมายของแบบการเรียนไว้อีกหลายคน อย่างเช่น ดันน์ และคณะ (Dunn and others, 1981) ได้ให้ความหมายของแบบการเรียนว่า เป็นผลรวม ของความคิดของนักศึกษาเอง เกี่ยวกับทิศทางที่นักศึกษาต้องการเรียน ดันน์ ยังได้กล่าวถึง ผู้เรียนว่าอาจแตกต่างกันในแต่ละระดับ เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านอารมณ์ ด้านความเอาใจใส่ ของสังคม ในการที่จะเรียนโดยลำพัง โดยเป็นคู่ เป็นกลุ่ม หรือแบบการเรียนแบบยืดหยุ่น ตลอดจนด้านกายภาพ เช่น ชอบเรียนในเวลากลางวัน หรือกลางคืน การที่เราไม่รู้เกี่ยวกับ แบบการเรียนของนักศึกษา อาจพิสูจน์ให้เห็นว่า เป็นความเชื่อมโยงความผิดพลาดระหว่าง การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพกับสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการ

อัจฉรา ธรรมภรณ์ (2531) ได้กล่าวถึงแบบการเรียนรู้ว่าเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพต่าง ๆ ของการเรียนการสอนที่ผู้เรียนชอบ และคิดว่าเรียนได้ดีในสภาพนั้น ๆ หรือสรุปอธิบายว่าผู้เรียนชอบเรียนอย่างไร แบบ (Style) ต่าง ๆ ของการเรียน ถือว่าเป็นลักษณะที่สำคัญอันหนึ่งของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน หรือเรียกว่า "Learning Style" ซึ่งมีความหมายเกี่ยวข้องกับ "วิธีการ" ที่ผู้เรียนชอบในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เช่น บางคนชอบลงมือปฏิบัติเอง รวมทั้งสภาพการณ์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ เช่น ชอบเรียนเป็นกลุ่มโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือเรียนคนเดียว เป็นต้น

เรื่องของแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) นั้น นับเป็นเรื่องหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา นิวเบิลและแคนนอน (Newble and Cannon, 1989) ได้ชี้ให้เห็นว่าการได้รู้ว่านักศึกษาเรียนอย่างไร (How Students Learn) เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เพราะโดยทั่วไปแล้วสิ่งแรกที่ครูมักจะสนใจก็คือเรื่องนักศึกษาเรียนอะไร (What Students Learn) แต่หลายปีมานี้มีคำแนะนำให้จำเป็นต้องสนใจวิธีเรียนของนักศึกษา และได้พูดถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าถึงการเรียนรู้ของนักศึกษา (และของครูด้วย) นั้นมีหลายประการ ปัจจัยหนึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะนักศึกษา และบางทีก็อ้างไปถึงแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) ที่นักศึกษาชอบมากกว่าด้วย ส่วนปัจจัยอื่น ๆ นั้น อาจจะจับกลุ่มอยู่ในเรื่องลักษณะการสอนและการจัดแผนกวิชา การเข้าถึงกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษา มีผลกระทบต่อคุณภาพของผลการศึกษาด้วย

ภาพที่ 4 โครบบแบบของการเรียนรู้ของนักศึกษา

A Model of Student Learning (Newble and Cannon, 1989)

จากความหมาย คำจำกัดความ ตลอดจนคำอธิบายต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องแบบ การเรียนข้างต้นนั้น จะเห็นได้ถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ควรจะต้องศึกษาในเรื่องดังกล่าว ดังนั้นจึงมีงานศึกษาเกี่ยวกับแบบการเรียนของนักศึกษาอยู่มากพอสมควร ทั้งของต่างประเทศ และของไทยในระยะเวลาต่างกันไป

เรซเลอร์และเฟรนช์ (Rezler and French, 1975 อ้างใน ดำริ กุลประสิทธิ์, 2532) ได้ทำการศึกษาแบบการเรียนของนักศึกษาสาธารณสุขไว้ และได้แบ่งแบบการเรียนออก ได้เป็น 6 แบบคือ

1. แบบนามธรรม (Abstract) นักศึกษาแบบนี้ชอบการเรียนที่เกี่ยวกับทฤษฎี สมมติฐานซึ่งเกี่ยวข้องกับกฎและมโนทัศน์
2. แบบรูปธรรม (Concrete) นักศึกษาแบบนี้ชอบการเรียนในสิ่งที่ได้เห็นและได้ สัมผัสอันเป็นการฝึกหัดเกี่ยวกับทักษะ
3. แบบรายบุคคล (Individual) นักศึกษาจะชอบเรียนหรือทำงานตามลำพัง มั่นใจในตนเอง และมีความคิดเป็นอิสระ
4. แบบร่วมมือ (Interpersonal) นักศึกษาแบบนี้ชอบเรียนหรือทำงานร่วมกับ ผู้อื่นโดยสร้างสัมพันธ์ภาพกับอาจารย์และเพื่อนนักศึกษา
5. แบบผู้สอนเป็นศูนย์กลาง (Teacher Structure) นักศึกษาชอบเรียนกับ อาจารย์ในชั้นเรียน มีวัตถุประสงค์ในการเรียนแน่นอน และมีการกำหนด การมอบหมายงาน ชัดเจน
6. แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Structure) นักศึกษาแบบนี้ชอบ การเรียนที่สัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษาด้วยกัน แต่มีความเป็นตัวเองสูง

สโตน (Stone, 1979 อ้างใน ชวนสิทธิ์ สุชาติ, 2532) แห่งศูนย์วิทยาศาสตร์ สาธารณสุข มหาวิทยาลัยวิสคอนซินเมดิสัน ได้พัฒนาเครื่องมือทางการศึกษาที่เรียกว่า The Preferred Learning Style Index และนำมาใช้กับนักศึกษาแพทย์และนักศึกษาพยาบาล โดยได้แบ่งแบบการเรียนออกเป็น 2 แบบ คือ

1. แบบรับ (The Receptive Style) ผู้เรียนแบบนี้ชอบที่จะได้รับความรู้ โดยวิธีประเพณีนิยม (Traditionally Organized Form) พอใจวิธีสอนแบบบรรยาย

ขอบคุณการสาธิตจากครู อ่านหนังสือเฉพาะที่ครูกำหนดให้ และชอบที่จะให้ครูบอกว่าควรจะทำอะไร

2. แบบค้นพบด้วยตนเอง (The Discovery Style) ผู้เรียนแบบนี้ ชอบศึกษาโครงสร้างหรือหลักการที่สำคัญ ๆ มากกว่ารายละเอียดเนื้อหาวิชา พอใจจะรับความรู้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ชอบวิธีสอนแบบที่มีกิจกรรมการอภิปราย ชอบการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การศึกษารายบุคคล การมอบหมายงานให้รับผิดชอบและการศึกษาแบบที่ให้ผู้เรียนรู้จักการแก้ปัญหา

หากพิจารณาแล้ว จะเห็นว่าแบบการเรียนแบบที่ 1 นั้น อาจเปรียบเทียบกับแบบการเรียนแบบฟังพาด ของกราชาและไรซ์แมน และแบบการเรียนแบบที่ 2 นั้น อาจเปรียบเทียบกับแบบการเรียนแบบอิสระและแบบร่วมมือรวมกัน

นอกจากนี้ ชเมค (Schmeck, 1988) ก็เป็นอีกผู้หนึ่ง ที่ได้กล่าวถึงแบบการเรียนว่าเป็นการสะท้อนถึงวิธีการเรียนที่ชอบมากกว่าของนักศึกษา และใช้ประโยชน์ได้มากกว่าวิธีการเรียน เพราะได้รวมเอาองค์ประกอบของการเคลื่อนไหว ทักษะ และแบบการเรียนรู้อื่น ๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งแบบการเรียนตามที่ ชเมค ได้กล่าวไว้ นั้น สัมพันธ์กันระหว่างบุคลิกภาพและวิธีการเรียน อันจะนำไปสู่ผลของการเรียน ซึ่งได้แบ่งแบบการเรียนออกเป็น 3 มิติ คือ 1. แบบลึก (Deep) 2. แบบละเอียด (Elaborative) และ 3. แบบตื้น (Shallow) โดยได้แสดงความสัมพันธ์กับวิธีการเรียน กลยุทธ์การเรียน และผลของการเรียน ไว้ดังนี้คือ

<u>แบบการเรียน</u>	<u>วิธีการเรียน</u>	<u>กลยุทธ์การเรียน</u>	<u>ผลของการเรียน</u>
แบบลึก (Deep)	แบบความคิด รวบยอด (Conceptualizing)	การจัดกลุ่ม การ เปรียบเทียบ การ จัดกลุ่มตรงกันข้าม ฯลฯ	การวิเคราะห์ และ การสังเคราะห์ การประเมินสรุป ฯลฯ

<u>แบบการเรียน</u>	<u>วิธีการเรียน</u>	<u>กลยุทธ์การเรียน</u>	<u>ผลของการเรียน</u>
แบบละเอียด (Elaborative)	แบบส่วนบุคคล (Personalizing)	การคิดอย่างมี ประสิทธิผล การอ้างอิงด้วยตนเอง การให้ตัวอย่าง การแปลเป็นภาษา และภาษา และภาษา และภาษา	การนำไปใช้ การพัฒนาบุคลิกภาพ การพัฒนาทักษะทางสังคม และความเข้าใจคน
แบบตื้น (Shallow)	แบบจดจำ (Memorizing)	การท่องซ้ำ ๆ	การบรรยายสิ่งที่ได้ ศึกษาไป การคัดลอก

นอกจากแบบการเรียนข้างต้นนี้แล้ว ยังมีผู้แบ่งและจัดแบบการเรียนของนักศึกษาไว้อีกหลายคน อย่างเช่น แบบการเรียนของ แบนด์ท์ (Bandt อ้างใน ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล, 2525) ได้แบ่งแบบการเรียนไว้ถึง 12 แบบ โดยการมองจากพื้นฐานของการรวมทักษะ และความสามารถพิเศษ ซึ่งอธิบายได้จาก "ปิรามิดของการเรียนรู้" แบบการเรียนทั้ง 12 แบบดังกล่าวนี้ ได้แก่

1. แบบนักเล่นกลลวงตา (The Illusionist) ผู้เรียนใช้เวลาส่วนใหญ่เพื่อการเรียนรู้อย่างจดจ่อ เรียนร่วมกับเพื่อน ชอบเขียนสรุปบรรยายใหม่เพื่อให้เข้าใจง่าย บางครั้งจะทำการบ้านสำหรับวันต่อไป สนใจที่จะหาคำตอบที่ถูกต้องให้เร็วที่สุด บางครั้งก็จะทำเครื่องหมายหรือจุดโน้ตไว้ เพื่ออ่านพบได้ง่ายภายหลัง ใช้เวลาส่วนใหญ่เพื่อการเรียนรู้ แต่ความเป็นจริงแล้วเขาเรียนรู้ได้เพียงเล็กน้อย ในการสอบจะสามารถตอบได้ดี แต่ความรู้ความเข้าใจมีน้อย เพราะใช้วิธีรีบท่องหนังสือแบบท่องจำ แต่ละเลยการเรียนรู้ แบบการเรียนแบบนี้ช่วยลดความกังวล แต่ช่วยให้ผู้เรียนเก่งในเนื้อหาได้น้อยมาก

2. แบบนักไฟสันติภาพ (The Pacifist) แตกต่างจากแบบนักเล่นกลลวงตาในตอนต้น คือ เป็นพวกรักสงบและสนใจงานอยู่ในระดับต่ำ คือ เรียนโดยอัตโนมัติไม่ได้ใช้ความคิดเลย มักใช้เวลาเพื่อฝันและหนีความจริง เมื่อเข้าเรียนจะลอกหรือจดทุกอย่างที่ได้ยินได้ฟัง

แต่ไม่สามารถจำข้อความหรือสิ่งที่จดมาได้ จะดูทุกคำในหนังสือและขีดเส้นใต้หน้าต่าง ๆ แต่พอผ่านไปก็ไม่สามารถนึกคำอธิบายหรือข้อถกเถียงได้ พวกเรียนแบบนี้จะเข้าเรียนประจำ ขีดเส้นใต้ทุก ๆ บทเรียน แต่จะจบลงด้วยความรู้เพียงเล็ก ๆ น้อย ๆ

3. แบบมนุษย์เจ้าความคิด (The Idea Man) มักจะถามคำถามที่ท้าทายในห้องเรียน และมักจะเห็นคุยกับผู้สอนบ่อย ๆ ชอบที่จะคุย แต่ไม่ชอบนั่งศึกษาให้ลึกซึ่งตามลำพัง เหตุนี้เองที่ผู้เรียนแบบนี้จึงมีข้อมูลน้อยมาก ในการสนับสนุนทักษะและแนวคิดที่เขาเสนอ พวกนี้มีพรสวรรค์ได้เปรียบในการเรียนในรายวิชาที่กว้าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องทั่ว ๆ ไป ทั้ง ๆ ที่ผู้เรียนแบบนี้ไม่ค่อยตระหนักถึงความได้เปรียบดังกล่าว เพราะยืนยันที่จะหลีกเลี่ยงการเรียนรู้อะไรที่จริงจังที่มีความจำเป็นต่อการอธิบายความเข้าใจ ในแนวคิดที่เขาเสนอรายวิชาที่เน้นรายละเอียด และมีความยุ่งยากมากเป็นพิเศษสำหรับผู้เรียนประเภทนี้

4. แบบนักสืบ (The Detective) ตรงกันข้ามกับพวกมนุษย์เจ้าความคิด กล่าวคือเป็นพวกอุทิศเวลาเพื่อการแสวงหารายละเอียด ทั้ง ๆ ที่ทำงานหนัก แต่ไม่สามารถทำข้อสอบประเภทที่ถามบางอย่างมากกว่าถามความจำเนื้อหาได้ ผู้เรียนแบบนี้ มุ่งความสนใจไปที่ส่วนล่างของปิรามิดแห่งการเรียนรู้ คือ รายละเอียด ทำให้เขาไม่สามารถรู้ในประเด็นที่กว้างขึ้น และหลักการทั่ว ๆ ไป ซึ่งส่วนนี้มีความจำเป็นในการจัดระเบียบและผสมผสานเนื้อหา แนวทางศึกษา พวกนี้เสียเวลาเรียนไปโดยเปล่าประโยชน์ เพราะไม่สามารถจับประเด็นที่สำคัญ ๆ ได้ อีกทั้งไม่สามารถรวบรวมประเด็นต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กัน เข้าเป็นกลุ่มเพื่อทำให้การเรียนง่ายขึ้น มักหลีกเลี่ยงการคุยในห้องเรียน ด้วยเกรงว่าจะพลาดประเด็นที่สำคัญบางประเด็นไป

5. แบบนักโทษทางปัญญา (The Cognitive Prisoner) ผู้เรียนแบบนี้เป็นผู้ที่จำกัดวงมาก คือ จะอาศัยความจำและความระลึกในการเรียนรู้ และบางครั้งก็สามารถจับเนื้อหาทางสติปัญญาในระดับความเข้าใจได้ดี แต่ความยุ่งยากของผู้เรียนแบบนี้ คือ การนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ เปรียบเสมือนกับทูกำแพงหิน ซึ่งแยกระดับความเข้าใจออกจากระดับการนำไปใช้ รายวิชาเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ หรือการทดลองจะไม่เหมาะกับผู้เรียนแบบนี้ เขาจะใช้วิธีการเรียนที่ใช้ความสามารถน้อยที่สุดในการทำงาน เป็นต้นว่า การมองหาคำตอบก่อนที่จะพยายามทำโจทย์ การลอกงานหรือลอกการบ้านผู้อื่น และการจดจำตัวอย่างสำคัญจากหนังสือ

6. แบบผู้ชำนาญเฉพาะ (The Technician) อีกด้านหนึ่งของกำแพงที่คุมขังพวก นักโทษทางปัญญา คือ พวกชำนาญเฉพาะ พวกนี้เก่งในการทำสิ่งต่าง ๆ และมักแสดงให้เห็นถึง ความสามารถในการเชิงประดิษฐ์ และสามัญสำนึกที่น่าทึ่ง จนเพื่อนมีสติปัญญาเหนือกว่าคาดไม่ถึง การเรียนที่มุ่งความรู้จะเป็นปัญหาที่ยากมากสำหรับผู้เรียนประเภทนี้ เพราะมักจะให้ความสนใจกับการระลึก (Recall) และในแนวทางที่จะใช้ความเข้าใจจากประสบการณ์ มากกว่า จากความรู้เดิมในเรื่องนั้น เขาจะประสบความสำเร็จ ถ้าเลือกอาชีพซึ่งเป็นอิสระออกไปจากการเรียนแบบมีศูนย์กลางที่ความรู้ (Knowledge Centered Learning)

7. แบบโดดเดี่ยว (The Isolationist) บุคคลประเภทนี้จะรู้มาก แต่มีความ ยุ่งยาก เพราะความรู้ของเขาในเรื่องต่าง ๆ แต่ละเรื่องนั้นแยกออกมาจากเรื่องอื่น ๆ ทั้งหมด เขาสามารถรายงานสิ่งที่นักทฤษฎีคนสำคัญคิด แต่ไม่สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างของ แนวคิดเหล่านั้นได้ และไม่สามารถรวมหัวข้อย่อย เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ นักศึกษา ประเภทนี้ การทำทฤษฎีทางวิชาการไม่ใช่สิ่งสำคัญที่จะให้ได้มาซึ่งความรู้ แต่ควรจะต้องสิ่งที่เขาเรียนรู้ เข้าด้วยกัน เพื่อว่าสมรรถภาพของเขาจะได้รวมมิติทั้งแนวราบและแนวตั้ง ของปิรามิดแห่งการ เรียนรู้ได้ดีเท่ากัน

8. แบบนักปรับปรุง (The Revisionist) ผู้เรียนประเภทนี้มีแนวคิดที่แน่นอน การเรียนรู้ประเภทนี้นำไปสู่การรับรู้ และการตีความที่ต้องเลือกเฟ้น อาจจะเป็นการบิดเบือน มากกว่าที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ให้ชัดเจน มักจะประสบความลำบากในการเรียนบ่อย ๆ แนวทางใน การเรียนของพวกนี้ ต้องคำนึงถึงการบรรยายเพื่อรวบรวมความเข้าใจ ในการตีความเนื้อหา ที่มีให้เลือกมากมาย ต้องพัฒนาเหตุผลให้ชัดเจน เชื่อกันว่าเขายึดถืออยู่

9. แบบมாயา (The Shadow) นักศึกษาทุกคนใช้วิธีการตามการเรียนรู้ หรือรีบ ท่องหนังสือ สำหรับคนที่เตรียมบทเรียนโดยทั่วไปเป็นอย่างดีแล้ว จะแสดงวิธีการชัดเจนที่จะ บิดบัง ประเด็นสุดท้ายที่ยังคงเหลืออยู่ก่อนทำการสอบ พยายามหลีกเลี่ยงการศึกษาแบบเคร่ง- เครียด มุ่งไปกับการสอบและรีบอ่านคำถามให้หมดเร็วเท่าที่จะทำได้ เพื่อคิดหาคำตอบก่อนที่ คำตอบจะหายไปจากความทรงจำ ข้อจำกัดของแนวทางนี้แน่นอนที่สุด จะแสดงออกมาเมื่อผู้เรียน แบบนี้ไม่อาจทำหน้าที่ในการงานได้ดี หรือสามารถศึกษาชั้นบัณฑิตศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10. แบบปิดบัง (The Mask) ลักษณะการปิดบังของนักศึกษาลักษณะหนึ่ง คือ การแสดงให้เห็นถึงความสับสนในความหมกหมอง ยึดสมมุติฐานวิชาของผู้อื่น ขอร้องให้เพื่อน ช่วยเหลือในการทำการบ้านของตนเอง อีกประการหนึ่ง คือ นักศึกษาประเภทนี้พยายามที่จะ

ทำให้เหมือนคนอื่น ๆ เชื่อกันว่า เขาอ่านหนังสือเพียงเล็กน้อย แต่จริง ๆ แล้ว เขาอ่านอย่างเต็มที่ทั้งนี้มิว่าวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้เพื่อนคนอื่น ๆ ไม่อ่านหนังสือ วิธีนี้อาจช่วยให้ผู้เรียน เรียนเนื้อหาบางส่วนได้ดีกว่าเพื่อน ๆ แต่ปัญหาตามมา คือ เมื่อประกาศเกรดออกมา เพื่อน ๆ ก็จะทราบว่าผู้เรียนแบบนี้ปิดบังหลอกลวง ผู้เรียนแบบนี้อาจเรียนได้ดี แต่ขณะเดียวกัน เขาก็อาจมองเพื่อนร่วมห้องได้สนิท

11. แบบนักปฏิบัติ (The Pragmatist) ผู้เรียนแบบนี้จะสร้างความพยายามที่จะค้นหาสิ่งที่เขามุ่งหวังในการเรียน และดำเนินไปนอกแนวทางของเขา เพื่อความพอใจในสิ่งที่คาดหวัง เมื่อเลือกสาขาวิชาเรียน หรือโปรแกรมการเรียนอย่างระมัดระวัง เขาได้เปรียบในเรื่องของการแสวงหาโอกาสให้กับตนเอง และรักษาแนวทางในการศึกษาอย่างคล่องแคล่ว (Active) แม้ว่าเขาจะไม่ค่อยทำทลายความคิดของผู้สอน เขาก็มีแบบการเรียนรู้ที่ให้ประสิทธิผลสูง เมื่อยอมทำตามโดยปราศจากข้อสงสัย แบบนี้ไม่ค่อยมีประสิทธิภาพนัก เพราะการเรียนรู้ทางวิชาการนั้น มีพื้นฐานมาจากการแลกเปลี่ยนความคิดโดยอิสระ การตั้งคำถาม ตลอดจนการนำเอาคำตอบต่าง ๆ มาทบทวนคิดใหม่

12. แบบนักสร้างสรรค์ (The Innovator) เป้าหมายเบื้องต้น คือ การสร้างความรู้สึกส่วนบุคคลนอกเหนือสิ่งที่เขาเรียนรู้ ซึ่งหมายถึงแนวทางการวิจารณ์ และเข้าใจเนื้อหาให้ลึกลงไป นักศึกษาประเภทนี้มักอ่อนไหวต่อความแตกต่างระหว่างความรู้และความคิดเห็น แบบการเรียนรู้ของเขายืดหยุ่นได้ ความยุ่งยากที่สำคัญเกิดขึ้นเมื่อเขามุ่งยึดแนวการเข้าใจในระดับลึก และนวัตกรรมมากเกินไป จากการศึกษาที่มุ่งความสนใจส่วนใหญ่ไปที่ระดับความเข้าใจของปิรามิดแห่งการเรียนรู้ บางครั้งก็ละเอียดในระดับความจำ และความระลึกได้ ในขณะที่ระดับดังกล่าวก็มีความสำคัญ ผู้เรียนแบบนี้มักจะสับสนในรายวิชา เกี่ยวกับการสำรวจพื้นฐานซึ่งมุ่งความรู้กว้าง ๆ มากกว่าจะมุ่งไปยังส่วนลึก นักสร้างสรรค์มีแนวโน้มที่จะดำเนินชีวิตไปอย่างเหี่ยวแห้ง ในปีแรกของการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย แต่จะมีชีวิตชีวาเมื่อได้ศึกษาในรายวิชาที่ระดับสูงขึ้น และทำทลายมากกว่า

แบบการเรียนรู้ทั้ง 12 แบบข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่ามีลักษณะที่คาบเกี่ยวกันถึงกัน จนบางครั้งไม่อาจจะแยกออกจากกันได้โดยเด่นชัดในแต่ละแบบ ดังเช่นที่ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล (2525) ได้กล่าวไว้ว่าการจัดแบ่งแบบการเรียนรู้ลักษณะนี้ อาจจะมีลักษณะแบบการเรียนรู้บางแบบ

คล้ายคลึงกันและไม่สามารถแยกออกจากกันโดยเด็ดขาด โดยเฉพาะในสังคมไทย การจัดการเรียนการสอนไม่มีผลทำให้มีผลผลิตมีแบบการเรียนที่แตกต่างกันมากเช่นลักษณะนี้

นอกจากแบบการเรียนของแมนน์แล้ว แมนน์ (Mann อ้างใน Kozma, 1978) ยังเป็นผู้หนึ่งที่ได้มีการสังเกตพฤติกรรมการเรียนในห้องเรียน โดยได้แนะนำว่าความรู้ของมิติที่ซ่อนเร้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะจะมุ่งไปสู่ผลกระทบต่อการเรียนและการสอน การศึกษาของแมนน์นี้ ทำให้แยกพฤติกรรมของนักศึกษาออกได้เป็นแบบต่าง ๆ 8 แบบ คือ

1. แบบยินยอม (The Compliant Students) นักศึกษาแบบนี้อาจดีกว่าแบบที่เรียกกันว่า "นักเรียนดี" ดูเหมือนว่าจะเป็นที่พอใจของชั้นเรียน ของอาจารย์ และพวกเพื่อนในชั้นเรียน พวกนี้จะมุ่งไปทำงานอย่างเหนียวแน่น ไม่ค่อยสนใจประสบการณ์อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับงาน และพยายามไม่ให้งานอื่นมาแทรกแซง เขาทำงานเพราะพ่อแม่คาดหวังในตัวเขา และเพราะอาจารย์จะให้เกรดเขา มีแนวโน้มที่จะทำงานตามที่ได้ถูกสมมติให้ทำโดยไม่มากหรือน้อยเกินไป สิ่งสำคัญของผู้เรียนกลุ่มนี้ดูเหมือนจะเป็นการทำความเข้าใจกับวิชาที่เรียน

2. แบบวิตกกังวล (The Anxious Dependent Students) กลุ่มนี้เป็นกลุ่มใหม่ และเป็นแบบที่มีความสำคัญต่ออาจารย์ทุก ๆ คน พวกนี้จะพึ่งพาอาจารย์ทั้งความรู้และการช่วยเหลือ และวิตกกังวลมากเกี่ยวกับการประเมินผล วิตกกังวลกับงานในชั้นเรียน ประเด็นสำคัญที่สุดอันหนึ่ง คือ ความรู้สึกที่ไม่มีความสามารถ ความรู้สึกนี้ผสมผสานกับความกดดันภายนอก โดยเฉพาะจากที่บ้าน ทำให้นักศึกษาเหล่านี้กังวลอย่างน่าเกรงเกี่ยวกับเรื่องเกรด

3. แบบท้อใจ (The Discouraged Workers) แบบนี้นักศึกษามักบ่นบ่อย ๆ ว่าไม่พอใจตัวเอง เมื่อสิ่งใดผิดเขาจะตำหนิตัวเอง และไม่หันไปเป็นปฏิปักษ์กับคนอื่น ๆ

4. แบบอิสระ (The Independents) พวกนี้แก่กว่านักศึกษาอื่น ๆ อย่างชัดเจน โดยทั่วไปดูเหมือนจะเชื่อมั่นตนเอง และไม่ค่อยถูกข่มขู่จากอาจารย์ จากงาน หรือจากนักศึกษาคนอื่น ๆ มีความอิสระอย่างมั่นคง ขณะที่คนอื่นสับสนวิตกกังวลหรือไม่พอใจ มองรายวิชาอย่างมีวัตถุประสงค์ และทำงานด้วยความคิดสร้างสรรค์ มีแนวโน้มชอบความสัมพันธ์ทางวิชาการกับอาจารย์ ที่ซึ่งอาจารย์กับนักศึกษาจะทำงานร่วมกันได้

5. แบบวีรบุรุษ (The Heroes) ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชาย (อาจจะเปลี่ยนไปตั้งแต่ปี 1970) พวกนี้เป็นพวกอยู่แนวหน้า เป็นที่รู้จัก มีชื่อเสียงทางการเรียนกับบทบาทการประท้วง

ผลงานมีทั้งสร้างสรรค์และเป็นปฏิปักษ์ ความภูมิใจในอำนาจเป็นส่วนสำคัญ ที่ทำให้พยายามสร้างเอกลักษณ์ โดยการแสดงออก

6. แบบดักยิง (The Snipers) เป็นพวกมองโลกแง่ร้ายเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง มองไม่เห็นประโยชน์จากการได้ไปเกี่ยวข้องกัน มองเห็นความภูมิใจในระดับต่ำ เป็นพวกหลบหลีก ไม่ยอมเผชิญหน้ากับอาจารย์ สร้างความขัดแย้ง วุ่นวาย นำไปสู่แบบการดักทำร้ายอาจารย์ มีแนวโน้มเป็นปฏิปักษ์กับผู้สอน

7. แบบเรียกร้องความสนใจ (The Attention Seekers) พวกนี้มีแนวโน้มทางสังคมมากกว่าด้านสติปัญญา ต้องการสร้างความสัมพันธ์กับอาจารย์และผู้เรียนด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น พูดคุย แสดงตัว คุยโม้ เล่าเรื่องตลกต่าง ๆ หรือให้เกิดความสนใจ เกิดการยอมรับในหมู่เพื่อน ๆ แวดวงผู้เรียน เพื่อบดบังความสนใจด้านพุทธิปัญญา

8. แบบสงบเงียบ (The Silent Student) พวกนี้ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการอภิปรายในกิจกรรมการเรียน พูดน้อย มักเงียบเฉยไม่ค่อยทำอะไร ไม่ว่าจะนอกหรือในห้องเรียน สัมพันธ์กับผู้สอนและผู้เรียนน้อย การสนับสนุนช่วยเหลือก็น้อย เพราะผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มน้อย

แบบการเรียนอีกประเภทหนึ่ง ที่ วอร์เรน (Warren อ้างใน Kozma, 1975) ได้แยกแยะไว้ มี 2 ประเภท คือ

1. แบบนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง (Student-Centered) ประมาณครึ่งหนึ่งของพวกนี้ ชอบการเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยการจัดชั้นเรียนแบบปล่อย ๆ ไม่มีตำราหรืองานมาบังคับ ชอบการสัมมนามากกว่าการบรรยาย และชอบมากกว่าที่จะเรียนในสิ่งที่เกี่ยวกับความสนใจของพวกเขา

2. แบบผู้สอนเป็นศูนย์กลาง (Instructor-Centered) อีกครึ่งหนึ่งจะรู้สึกว่าการเรียนได้มากที่สุดในการจัดชั้นเรียน โดยมีงานมอบหมายและแสดงความต้องการออกมาชัดเจน ชอบให้ผู้สอนบรรยายกลุ่มใหญ่ ๆ มากกว่าสัมมนา และชอบการเรียนที่เป็นทางการและจัดวางแผนการสอน

วอร์เรน ได้สรุปให้เห็นว่าความชอบในแบบการเรียนเชื่อมโยงกับการเลือกสาขาวิชา สาขาวิชาสังคมศาสตร์ ศิลปะ และมนุษยศาสตร์ ชอบแบบการเรียนแบบนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง

มากกว่า ตรงกันข้าม จำนวน 2 ใน 3 ของนักศึกษาสาชาธุรกิจ บริการสุขภาพ เทคนิค และ ภายภาพ ชอบการเรียนรู้แบบผู้สอนเป็นศูนย์กลาง

การแบ่งแบบการเรียนรู้ทั้ง 2 แบบดังกล่าวข้างต้นนี้ นับว่าตรงกับกรแบ่งแบบ การเรียนของ คาร์ล โรเจอร์ส (Carl Rogers อ้างใน ประธาน วัฒนาวณิชย์, 2529) ซึ่งได้แบ่งแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การเรียนโดยอาศัยหรือเน้นที่ตัวผู้สอน นักศึกษาประเภทนี้จะมีลักษณะฟังพา และเรียนตามที่คุณสอนกำหนด
2. การเรียนโดยอาศัยหรือเน้นที่ตัวผู้เรียน นักศึกษาประเภทนี้จะมีบทบาทใน การเรียนมาก เป็นผู้ริเริ่มการเรียนรู้ มีส่วนร่วม และประเมินการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น รู้ว่า การเรียนก้าวหน้าไปตามความต้องการของตนเองหรือไม่ ซึ่งการเรียนรู้ในประเภทนี้ นักจิตวิทยา กล่าวว่ามีควมสำคัญมากต่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพราะจะก่อให้เกิดผลต่างทางด้าน พฤติกรรม ทำให้ทัศนคติและบุคลิกภาพของผู้เรียนเปลี่ยนไป โดยจะค้นพบวิธีเรียนที่เหมาะสม กับตนเองและมีความมั่นใจสูง

อย่างไรก็ตาม กราซา และไรช์แมน (Grasha and Reichman) ก็ได้มีการพัฒนา แบบการเรียนรู้ออกมาได้ 6 แบบ ซึ่งขัดกับแบบการเรียนรู้ 2 แบบของวอร์เรน แบบการเรียนรู้ ทั้ง 6 แบบ ของกราซาและไรช์แมน (Grasha and Reichman อ้างใน Bergquist, 1978) ได้แก่

1. แบบอิสระ (Independent) นักศึกษารูปแบบนี้ชอบคิดด้วยตนเอง ชอบทำงาน ด้วยความคิดเห็นของตนเอง แต่ก็ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ๆ คนอื่นในชั้น จะเรียนใน เนื้อหาวิชาที่รู้สึกว่าคุณค่า และมีความเชื่อมั่นในความสามารถทางการเรียนรู้ของตนเองเป็น อย่างมาก
2. แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance) จะเป็นคนที่ไม่สนใจเนื้อหาวิชาที่เรียนในชั้น เรียนโดยทั่วไป ไม่ชอบที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับเพื่อน ๆ และ อาจารย์ไม่สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียน
3. แบบร่วมมือ (Collaborative) นักศึกษารูปแบบนี้ มีแบบการเรียนรู้ที่รู้สึกว่าคุณ จะสามารถเรียนรู้ได้มากที่สุดด้วยการร่วมมือกันในแต่ละความคิดเห็น และความสามารถพิเศษของ

เขาและเพื่อน ๆ พยายามที่จะร่วมมือกับอาจารย์ และเพื่อนในกิจกรรมการเรียนการสอน ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความเห็นว่าห้องเรียนเป็นที่เหมาะสมสำหรับการปะทะสังสรรค์ทางสังคม และเรียนรู้เนื้อหาวิชา

4. แบบพึ่งพา (Dependent) นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนแบบนี้จะเป็นคนที่แสดงถึงความอยากหรืออยากเรียนน้อยมาก จะเรียนรู้เฉพาะสิ่งที่กำหนดให้เรียนเท่านั้น เขาจะเห็นว่าอาจารย์และเพื่อน ๆ เป็นแหล่งความรู้และแหล่งที่จะช่วยเหลือเขาได้ พยายามที่จะแสวงหาคนที่มีความสามารถที่จะแนะนำเขาได้ และต้องการที่จะรับคำสั่ง หรือบอกให้ทำอะไร

5. แบบแข่งขัน (Competitive) นักศึกษารูปแบบนี้ มักจะเป็นคนที่เรียนรู้ด้วยการพยายามทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีกว่าคนอื่นในชั้น มีความรู้สึกว่าจะต้องแข่งขันกับเพื่อน ๆ เพื่อจะได้รับรางวัล เช่น คะแนนที่ดีกว่า หรือได้รับคำชมจากอาจารย์ พวกเขาจะมองบรรยากาศของชั้นเรียนว่า ต้องมีการแพ้หรือชนะ และเขาจะต้องเป็นผู้ชนะเสมอ

6. แบบมีส่วนร่วม (Participant) เป็นคนที่ต้องการเรียนรู้เนื้อหาวิชา และชอบจะไปเรียนในชั้นเรียน มีความรู้สึกรับผิดชอบ แม้จะอยู่นอกชั้นเรียน และชอบมีส่วนร่วมกับเพื่อนคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน มีความรู้สึกว่าจะต้องมีส่วนร่วมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ในกิจกรรมการเรียนการสอน แต่จะมีส่วนร่วมน้อยมากถ้ากิจกรรมนั้น เป็นกิจกรรมนอกหลักสูตร หรือเป็นกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับชั้นเรียน

กรธาและไรซ์แมน ได้ชี้ให้เห็นถึงกิจกรรมการเรียนแบบต่าง ๆ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้ (Kozma and Others, 1978)

แบบอิสระ

ศึกษาอิสระ การสอนก้าวไปด้วยตนเอง ให้โอกาสนักศึกษาคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง โครงงานนักศึกษาสามารถออกแบบได้ ชอบชั้นเรียนที่นักศึกษาเป็นศูนย์กลาง (Student-Centered) มากกว่าแบบผู้สอนเป็นศูนย์กลาง

แบบหลีกเลี่ยง

โดยทั่วไปจะหนีห่างจากกิจกรรมชั้นเรียน ชอบมากกว่าที่จะไม่สอบ ประเมินตนเอง เพียงคะแนน ไม่ต้องการที่จะอ่านหรืองานที่ได้รับมอบหมาย ไม่ชอบผู้สอนที่กระตือรือร้น ไม่ชอบการบรรยายที่จัดระบบเป็นอย่างดี ไม่ชอบปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนเป็นรายบุคคล

แบบร่วมมือ

มีบรรยายกับสนทนาโต้ตอบเป็นกลุ่มหลัก ๆ สัมมนา กลุ่มย่อยขึ้นเรียนและรายวิชา ได้รับการออกแบบการสอนโดยนักศึกษา ทำงานเป็นกลุ่มมากกว่าโครงการรายบุคคล คณะถูกตัดสินโดยเพื่อน พุดคุยเกี่ยวกับประเด็นวิชานอกขึ้นเรียนกับนักศึกษาอื่น ๆ ปฏิสัมพันธ์เป็นกลุ่มกับผู้สอน

แบบฟังพา

ผู้สอนจะวางโครงเรื่องหรือไต่บนกระดาน กำหนดวันสำหรับงานที่มอบหมายอย่างชัดเจน วิธีการเป็นแบบขึ้นเรียนที่ผู้สอนเป็นศูนย์กลาง (Teacher-Centered)

แบบแข่งขัน

เป็นผู้นำกลุ่มในการโต้ตอบหรือเมื่อทำงานโครงการ ถามคำถามในชั้นเรียน โดดเดี่ยวออกมาสำหรับการทำงานที่ดีที่เกี่ยวกับกิจกรรมในชั้นเรียน ชอบขึ้นเรียนแบบที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

แบบมีส่วนร่วม

มีการบรรยายกับสนทนาโต้ตอบ มีโอกาสที่จะโต้ตอบเนื้อหาสาระ ชอบการทดสอบทั้งแบบที่ใช้ความคิดส่วนตัวและแบบตั้งจุดมุ่งหมายให้อ่านหนังสือที่ได้รับมอบหมายในชั้น ชอบการเสนอเนื้อหาสาระด้วยความกระตือรือร้น ชอบผู้สอนที่สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาวิชาได้ดี

แบบการเรียนแต่ละแบบของผู้ศึกษาวิจัยแต่ละคนตามที่กล่าวมาแล้ว บางแบบมีลักษณะที่คล้ายคลึงเปรียบเทียบกันได้ จะแตกต่างกันบ้างในส่วนของการละเอียดปลีกย่อย แต่หากพิจารณาจากแบบการเรียนทั้ง 6 แบบของ กราชาและไรซ์แมนแล้ว จะเห็นว่าแบบการเรียนนั้น นับว่าครอบคลุม ไม่เป็นการแบ่งที่ละเอียดแยกย่อยออกไปมากนัก ทำให้เห็นภาพของแต่ละแบบการเรียนได้ชัดเจน อย่างไรก็ตาม สิ่งที่สำคัญประการหนึ่ง คือเรื่องของการคำนึงถึงตัวผู้เรียนเป็นหลัก ว่าเขาชอบแบบการเรียนแบบใด ผู้สอนพึงจัดการสอนให้เหมาะสมสอดคล้องกับแบบการเรียนของเขาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้เพื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ดังที่ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2525) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนการสอนจะเกิดได้ดีขึ้นก็ต่อเมื่อแบบการเรียนของครุมีความสัมพันธ์กับแบบการเรียนของนักศึกษา ครุจึงต้องศึกษาและพัฒนาแบบการเรียน (Teaching Styles) คู่ไปกับการเรียนรู้แบบการเรียน (Learning Styles) ของนักศึกษา

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการจำแนกแบบการเรียนรู้แบบต่าง ๆ

แบบการเรียนรู้					
วอร์เรน	เรซเลอร์และเฟรนซ์	ฟิลลิปส์ แอล แบนด์	ริชาร์ด แมนน์	สโตน	กราชาและไรซ์แมน
แบบผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง	แบบรายบุคคล แบบผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง แบบรูปธรรม	แบบผู้ชำนาญเฉพาะ แบบนักปฏิบัติ แบบนักปรับปรุง แบบนักสร้างสรรค์	แบบอิสระ	แบบค้นพบด้วย ตนเอง (ซึ่ง คาบเกี่ยวกับแบบ ร่วมมือด้วย)	แบบอิสระ
แบบผู้สอนเป็น ศูนย์กลาง	แบบผู้สอนเป็น ศูนย์กลาง แบบนามธรรม	แบบโดดเดี่ยว แบบนักไฝ่สันติภาพ แบบนักโทษทาง ปัญหา	แบบวิตกกังวล แบบยินยอม	แบบรับ	แบบพึ่งพา
		แบบนักสืบ แบบนักเล่นกล ลวงตา แบบปิดบัง แบบมายา	แบบวีระบุรุษ		แบบแข่งขัน
			แบบท้อใจ แบบสงบเงียบ แบบดักยิง		แบบหลีกเลี่ยง
		แบบมนุษย์ เจ้าความคิด	แบบเรียกร้อง ความสนใจ		แบบร่วมมือ แบบมีส่วนร่วม

ตอนที่ 4

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในต่างประเทศ

ในปี 1962 เจมส์ (James) ได้ศึกษาถึงการจัดผู้เรียนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางการเรียนแบบต่าง ๆ ว่ามีผลต่อผลสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน และความพอใจในกระบวนการทางการศึกษาของผู้เรียน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน 500 คน กลุ่มแรกทดลองให้เรียนแบบอิสระให้อ่านและศึกษาด้วยตนเอง อีกกลุ่มหนึ่งให้เรียนแบบบรรยายผ่านเครื่องบันทึกเสียง แล้วประเมินผลโดยให้ตอบข้อสอบ และสำรวจความชอบในวิธีการสอน ผลการทดลองแสดงให้เห็นว่า วิธีเรียนมีความสัมพันธ์กับการสอนอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติ ระดับ .05 คือ มีความแตกต่างของคะแนนระหว่างผู้ที่เรียน โดยวิธีสอนที่ตนชอบกับผู้เรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนที่ตนไม่ชอบ

ในปี 1970 เอ็นทวิสเซล และโดโรธี (Entwistle and Dorothy) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ วิธีการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว มีนิสัยในการเรียนหรือวิธีการเรียน และผลสัมฤทธิ์ดีกว่านักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว และสรุปผลไว้ว่า นักศึกษาที่เรียนดีจะมีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว มีวิธีการเรียนที่มีแรงจูงใจในการเรียนสูง และมีอารมณ์มั่นคง

เลกซ์ (Lex, 1975) ได้ทำการทดลองเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยในมลรัฐอินเดียน่า โดยใช้วิธีเรียนต่างกัน แบ่งกลุ่มทดลองเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเรียนแบบกระบวนการกลุ่ม (Group Dynamics หรือ Non-Structured Group Experience) อีกกลุ่มเป็นกลุ่มควบคุมเรียนแบบเดิม ผลทดลองปรากฏว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มทั้งสองนี้ แต่นักศึกษากลุ่มทดลองรู้สึกพอใจต่อประสบการณ์ที่ได้รับ และชอบการเรียนแบบกระบวนการกลุ่มมาก เพราะมีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนเอง และรู้สึกเป็นอิสระในการเรียน

งานวิจัยเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้กับบุคลิกภาพและประสบการณ์ในอาชีพ ของผู้เรียนทางการศึกษาและผู้ทำงานด้านสังคม ของทอร์กรูด (Torgrude, 1980) พบว่า บุคลิกภาพและแบบการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กัน คุณลักษณะทางการศึกษาและประสบการณ์ทางด้านอาชีพ สัมพันธ์กับแบบการเรียนรู้ แต่ไม่สัมพันธ์กับการปรับตัว โดยการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอก 300 คน ใช้แบบสอบถามวัดการพัฒนาคุณลักษณะ

กิลด์ (Guild, 1980) ได้ศึกษาแบบการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยพิจารณาขอบเขตที่จะนำเอาวิธีการเรียนมาใช้ให้เป็นประโยชน์สำหรับครู การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร ผลของการศึกษาได้ชี้เห็นแนวทาง 6 ประการ

1. นักศึกษามีแนวทางการเรียนแตกต่างกัน ซึ่งอาจจะจัดเป็นวิธีการเรียนเฉพาะบุคคล
2. คุณลักษณะของวิธีการเรียนประเมินและจำแนกได้
3. คุณลักษณะของวิธีการเรียนมีผลต่อบุคคลในทิศทางที่ต่างกัน
4. มีปัจจัยหลายประการที่มีผลต่อวิธีการเรียนของบุคคล
5. วิธีการเรียน มีความสำคัญในการที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนในห้องเรียน
6. วิธีการสอนที่มีอยู่ จะมีผลต่อวิธีการเรียนและผลของการเรียน

ปี 1983 ยูซอฟฟ์ (Yusoff, 1983) ได้ศึกษาความสัมพันธ์เรื่องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับแบบการเรียนรู้ของนักศึกษามาเลเซีย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา 126 คน เครื่องมือเป็นแบบวัดแนวโน้ม ผลสัมฤทธิ์ของเบห์ราเบียนและแบงค์ (Mehrabian and Bank's Measures of Achieving Tendency) และแบบวัดแบบการเรียนรู้ของ โคลบ (Kolb's Learning Style) ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. แรงจูงใจที่หลีกเลี่ยงความล้มเหลว มีส่วนสัมพันธ์กับการเรียนรู้ที่เป็นประสบการณ์ตรง (Concrete Learning)
2. แรงจูงใจที่ประสบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีส่วนสัมพันธ์กับการเรียนรู้สิ่งที่เป็นนามธรรม (Abstract Learning)

3. กลุ่มวิชาการ (Academic Major Group) หรือระดับของโรงเรียน (Level of School) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับแบบการเรียนรู้แต่ละแบบ

4. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า เป็นอิสระจากลักษณะสำคัญของแบบการเรียนรู้แต่ละแบบที่นักศึกษานิยมชมชอบ

มีงานวิจัยเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ของนักศึกษายาบาลของโค๊กเกอร์ (Coker, 1984) ซึ่งได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการสอน 2 แบบ แบบหนึ่งเป็นวิธีสอนแบบให้ผู้เรียนเรียนแบบอิสระ (Independent Style Learning) อีกแบบหนึ่งเป็นแบบการเรียนรู้แบบพึ่งพา (Dependent Style Learning) กับความคิด 3 แบบ วิธีการสอนที่ผู้เรียนชอบและผลการเรียนปลายภาค เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบการคิด (Cognitive Style Tests) แบ่งกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนยาบาลเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกถูกสอนด้วยวิธีสอนแบบพึ่งพา กลุ่มที่สองสอนแบบอิสระให้ตัดสินใจเอง ผลปรากฏว่า นักศึกษายาบาลมีแบบการเรียนรู้ที่อิสระและแบบพึ่งพาในเปอร์เซ็นต์ที่เท่ากัน ผลการเรียนแตกต่างกันเล็กน้อย วิธีสอนที่ผู้เรียนชอบเป็นแบบอิสระ ค่าเฉลี่ยของผลการเรียนแบบอิสระมีนัยสำคัญว่าผู้เรียนแบบพึ่งพา งานวิจัยทำนองเดียวกันนี้อีกงานหนึ่ง ของ ครานสตัน และแมคคอร์ท (Cranstan and McCort, 1985) เกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยเปรียบเทียบแบบการคิดกับแบบการเรียนรู้ของนักศึกษายาบาล ระดับปริญญาตรี เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่วัดด้วยแบบการคิดของ ฮิลล์ (The Modified Joseph Hill Cognitive Style Map) กับกลุ่มที่วัดด้วยเครื่องมือวัดแบบการเรียนรู้ของ กราชาและไรช์แมน (The Grasha Reichman Student Learning Style Scales) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน ถูกโดยการสุ่มเข้าเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ใช้เครื่องมือวิเคราะห์ผู้เรียนคนละอย่างกัน พบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ใน 2 กลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

งานวิจัยแบบการเรียนรู้ของนักศึกษายาบาลนั้น ได้มีผู้ศึกษาวิจัยกันไม่น้อย นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ยังมีงานวิจัยของ ออสท์โม (Ostmoe, 1984) ซึ่งเป็นอีกผู้หนึ่งที่ได้ทำการศึกษาแบบการเรียนรู้ 28 แบบของนักศึกษายาบาลระดับปริญญาตรี และได้พบว่านักศึกษาชอบการเรียนรู้ที่มีลักษณะตามแผนการเรียนรู้และการเรียนโดยมีอาจารย์เป็นผู้ชี้แนะแนวทางให้

ในปี 1986 บิชอป (Bishop) ได้ศึกษาแบบการเรียนของนักศึกษา เพื่อนำมาใช้ พัฒนาศึกษาและสถาบัน โดยใช้เครื่องมือวัดแบบการเรียน 3 ชนิด ของกราชาและไรซ์แมน ของ โคล์บ และของฮิลล์ ผลการศึกษาพบว่า แบบการเรียนของกราชาและไรซ์แมนนั้น นักศึกษาหญิงชอบการเรียนแบบร่วมมือ แบบอิสระ และแบบมีส่วนร่วม จากแบบวัดของโคล์บ แสดงให้เห็นว่านักศึกษาหญิงมีความสามารถในการเปิดรับประสบการณ์ใหม่ และมีความสามารถในการนำไปใช้ และผลของแบบวัดของฮิลล์ พบว่านักศึกษาเป็นผู้เรียนแบบ VISUAL ขึ้นอยู่กับความรู้สึกในการรับรู้สำหรับการเรียน และใช้เหตุผลหลายรูปแบบ พวกเขาหนักแน่น รู้สึกตัวเอง มีความสำนึกเรื่องเวลา เก่งในการขยาคความคิด เมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษาชาย นักศึกษาหญิง มีแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมและแบบร่วมมือมากกว่าชาย

ต่อมาในปี 1989 แอทเวลล์ (Atwell) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของแบบการเรียน ที่มีต่อความสำเร็จในขอบเขตวิชาการของนักศึกษาอเมริกันในเมือง ของวิทยาลัยมอนทานา โดยใช้แบบวัดแบบการเรียนแคนฟิลด์ (Canfield Learning Style CLS) ผลการศึกษาได้พบความแตกต่างที่สำคัญทั้งหมด 39 ประการ ในความแตกต่างเหล่านี้ได้แนะนำว่าแบบการเรียน จะช่วยให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในขอบเขตของวิชาทั้งหมด นักศึกษาควรจะมีระดับหวังในเรื่องแบบการเรียน และควรจะได้รับคำปรึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการเรียน ผู้สอนก็ควรจะใช้วิธีสอนต่าง ๆ กัน และในปีเดียวกันนี้เอง อเดนูกา (Adenuga, 1989) แห่งมหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอไฮโอ ก็ได้ทำการศึกษาเรื่องความพร้อมในการเรียนรู้โดยตรงด้วยตนเอง และแบบการเรียนที่ชอบมากกว่าของผู้เรียนวัยรุ่น โดยมีวัตถุประสงค์หลักที่ต้องการจะชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากร แบบการเรียน และการเรียนรู้โดยตรงด้วยตนเอง ของนักศึกษาวัยรุ่นอเมริกันและนักศึกษาต่างชาติ ทั้งนี้โดยมีพื้นฐานอยู่บนการเรียนรู้โดยตรงด้วยตนเองของวัยรุ่นและกรอบของทฤษฎีการเรียนรู้แบบประสบการณ์ กำหนดความคิดรวบยอด และการทดสอบ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา 178 คน ผลของการศึกษาได้ชี้ให้เห็นว่า โปรแกรมปริญญาและความเป็นชาติ มีอิทธิพลโดยตรงต่อความพร้อมสำหรับการเรียนรู้โดยตรงด้วยตนเอง รวมทั้งแบบการเรียนที่ชอบมากกว่า และระดับการศึกษาก็มีอิทธิพลโดยตรงต่อระดับความพร้อมของแต่ละบุคคลสำหรับการเรียนรู้โดยตรงด้วยตนเอง

ฮิค-โรลท์ (Hick-Rheault, 1989) ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาอายุเวทย์ โดยต้องการที่จะสร้างสัคส่วนทางด้านจิตของแบบวัดแบบการเรียนรู้ของกราชาและไรช์แมน วัดแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาอายุเวทย์ในอิลลินอยส์ อ้างอิงแบบการเรียนรู้ถึงความสามารถทางการแพทย์และความสำเร็จทางวิชาการ และเชื่อมแบบวัดแบบการเรียนรู้ของกราชาและไรช์แมน กับแบบที่ดเวค (Dweck) ได้บรรยายไว้ โดยที่กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจำนวน 147 คน จาก 3 ใน 4 วิทยาลัยในอิลลินอยส์ แรช (Rasch) ได้แสดงให้เห็นการวิเคราะห์ที่ได้แบ่งออกได้ชัดเจนเป็นอย่างดีของแบบวัดแบบการเรียนรู้ 6 แบบ ของกราชาและไรช์แมน คือ แบบร่วมมือ แบบแข่งขัน แบบอิสระ แบบพึ่งพา แบบมีส่วนร่วม และแบบหลีกเลี่ยง ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทางลบสูงระหว่างแบบหลีกเลี่ยงกับแบบมีส่วนร่วม มีคำแนะนำว่าทั้งสองแบบนี้มีส่วนที่เป็นปลายที่ตรงกันข้ามใน continuum เดียวกัน ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาจำนวน 122 คน ในเวลา 2-4 ครั้งเป็นระยะเวลา มากกว่า 2 ปี ความหมายที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละแบบวัดของกราชาและไรช์แมน ได้มีการทดสอบ การวิเคราะห์ทางสถิติได้แสดงให้เห็นว่าแบบการเรียนรู้ได้เปลี่ยนไประหว่างวิทยาลัย การวิจัยลึกลงไปในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงนี้ จำเป็นจะต้องอาศัยประสบการณ์ทางการศึกษาเป็นพิเศษ อันที่จริงแล้ว การแสดงความเห็นนี้ได้ทำให้เห็นว่ามึนักศึกษาจำนวนน้อยมากที่แสดงแบบการเรียนรู้ออกมาตามที่ตั้งใจ

งานวิจัยในประเทศ

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาไทยนั้น ได้เริ่มมีการศึกษาเป็นครั้งแรกโดย ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล (2525) ซึ่งได้ทำการศึกษาแบบการเรียนรู้ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตจุฬาฯ 4 สาขาวิชา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบวัดแบบการเรียนรู้ของกราชาและไรช์แมน (Grasha and Reichman) ซึ่งได้ดัดแปลงมาใช้กับงานวิจัย ผลการวิจัยพบว่า

1. นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชอบการเรียนรู้แบบร่วมมือค่อนข้างสูง แบบมีส่วนร่วม แบบพึ่งพา และแบบอิสระ อยู่ในระดับปานกลาง และไม่ชอบแบบหลีกเลี่ยงและแบบแข่งขัน

2. นิสิตชาย ชอบแบบการเรียนแบบอิสระสูงกว่านิสิตหญิง อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .01 นิสิตหญิงชอบการเรียนแบบฟังผา และแบบมีส่วนร่วมสูงกว่านิสิตชาย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ .01
3. นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ชอบแบบการเรียนแบบร่วมมือ และแบบมีส่วนร่วมสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำ
4. นิสิตต่างสาขาวิชา กัน มีแบบการเรียนแบบอิสระ แบบฟังผา และแบบมีส่วนร่วม ต่างกัน
5. นิสิตชั้นปีที่ 1 ชอบแบบการเรียนแบบฟังผามากกว่าชั้นปีอื่น ๆ และนิสิตชั้นปีที่ 4 ชอบแบบการเรียนแบบฟังผาน้อยที่สุด
6. แบบการเรียนส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในทางบวก แต่มีความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ ยกเว้นแบบมีส่วนร่วม กับแบบร่วมมือสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง แบบหลีกเลี่ยงกับแบบร่วมมือ และแบบหลีกเลี่ยงกับแบบมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กันในทางลบ

งานวิจัยที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล ได้แก่ งานวิจัยของ ลักขณิ มีนะนันท์ และรุจิเรศ ธนุรักษ์ (2528) ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยแบบการเรียนของ นักศึกษายาบาล โรงพยาบาลรามาริบัติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 1 - 4 ปีการศึกษา 2526 จำนวน 275 คน ใช้เครื่องมือวัดแบบการเรียนของกรรชาและไรช์แมน (Grasha and Reichman) เช่นเดียวกันผลการศึกษพบว่า นักศึกษาชอบแบบการเรียนแบบร่วมมือค่อนข้างสูง รองลงมาเป็นแบบมีส่วนร่วม แบบฟังผา และแบบอิสระ ในระดับปานกลาง และมีแบบการเรียนแบบแข่งขัน แบบหลีกเลี่ยง ในระดับต่ำ สำหรับนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด มีแบบการเรียนแบบฟังผา และแบบมีส่วนร่วมมากกว่านักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพฯ นักศึกษาที่มีผลการเรียนสูง ชอบแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วม แบบอิสระ และแบบแข่งขัน ส่วนกลุ่มที่มีผลการเรียนต่ำ ใช้แบบการเรียนแบบร่วมมือ แบบฟังผา และแบบหลีกเลี่ยง นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาต่างระดับชั้นปีกัน มีแบบการเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งนับว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ กอบกาญจน์ ศรประสิทธิ์ (2529) เช่นเดียวกัน โดยได้ศึกษาแบบการเรียนของนักศึกษายาบาลในสถาบันการศึกษา ยาบาล สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ใช้เครื่องมือวัดแบบการเรียนของกรรชาและไรช์แมน ซึ่งผลการศึกษพบว่า นักศึกษายาบาลชอบแบบการเรียนแบบร่วมมืออยู่ในระดับสูง รองลงมา

ชอบแบบมีส่วนร่วม แบบฟังพา และแบบอิสระ แบบแข่งขัน และแบบหลีกเลี่ยง ในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีแบบการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญเพียงแบบเดียว นักศึกษาต่างระดับชั้นปี มีแบบการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 5 แบบ คือ แบบหลีกเลี่ยง แบบร่วมมือ แบบฟังพา แบบแข่งขัน และแบบมีส่วนร่วม นักศึกษาต่างสถาบันกัน มีแบบการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญเพียงแบบเดียว คือ แบบร่วมมือ

การศึกษาเรื่องแบบการเรียนรู้ โดยใช้แบบวัดแบบการเรียนรู้ของกรรชาและไรซ์แมน นี้มีผู้สนใจทำการศึกษาวิจัยกันมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ ดำริ กุลประสิทธิ์ (2532) ซึ่งได้ศึกษาแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยเปรียบเทียบแบบการเรียนรู้แบบต่าง ๆ ของนักศึกษา จำแนกตาม เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับชั้นปี ผลการวิจัยปรากฏว่า นักศึกษามีแบบการเรียนรู้แบบร่วมมืออยู่ในเกณฑ์มาก รองลงมา เป็นแบบการเรียนรู้แบบอิสระ แบบฟังพา และแบบแข่งขัน ตามลำดับ อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง อันดับสุดท้าย ได้แก่ แบบหลีกเลี่ยง อยู่ในเกณฑ์น้อย นักศึกษาชายและหญิง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ในแบบการเรียนรู้แบบอิสระและแบบแข่งขัน นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ ไม่มีแบบการเรียนรู้แบบใดที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 มีแบบการเรียนรู้แบบแข่งขันแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 และ 1 อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งนับว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนีย์ ศิริวัฒน์ (2532) ซึ่งได้ศึกษาแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยใช้เครื่องมือแบบวัดแบบการเรียนรู้ของกรรชาและไรซ์แมน เช่นเดียวกัน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาชอบแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและแบบร่วมมือมาก ส่วนแบบอื่นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ แบบอิสระ แบบหลีกเลี่ยง แบบฟังพา และแบบแข่งขัน นักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 ชอบแบบการเรียนรู้แบบแข่งขันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนแบบอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่างกัน สำหรับนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ ชอบแบบการเรียนรู้แต่ละแบบไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ทัศนีย์ ยังได้หาแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาที่มาเรียนเป็นประจำ กับมาเรียนเป็นครั้งคราว และไม่เคยมาเรียน พบว่า นักศึกษาที่มาเรียนเป็นประจำชอบแบบการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยงแตกต่างจากนักศึกษาที่มาเรียนเป็นครั้งคราว และไม่เคยมาเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนแบบการเรียนรู้อื่น ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

ชวนสิทธิ์ สุชาติ (2532) เป็นอีกผู้หนึ่งที่ได้ทำการเปรียบเทียบแบบการเรียนของ นิลิต คณะศึกษาศาสตร์ ในระดับอุดมศึกษา โดยทำการศึกษากับนิสิตชั้นปีที่ 4 จากสาขาการศึกษา วิชาเอกภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ โดยจัดแบ่งแบบ การเรียนออกเป็น 6 แบบ ตามแนวของกราชาและไรซ์แมน การศึกษาพบว่านิสิตที่มีวิชาเอก แตกต่างกัน มีแบบการเรียนแบบหลักเลียง แบบมีส่วนร่วม แตกต่างกัน นิลิตมีแบบการเรียนแบบ ร่วมมือสูงสุด รองลงมาเป็นแบบมีส่วนร่วม แบบอิสระ แบบพึ่งพา แบบแข่งขัน และแบบหลักเลียง ต่ำสุด นิลิตหญิงมีแบบการเรียนแบบพึ่งพาส่งกว่านิสิตชาย นิลิตชายมีแบบการเรียนแบบอิสระ สูงกว่านิสิตหญิง และนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีแบบการเรียนแบบหลักเลียงสูงกว่านิสิต ที่มีผลสัมฤทธิ์สูง ส่วนนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมสูงกว่านิสิต ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

อุไรรัตน์ ศรีสวย (2527) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียน กับ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับชั้นปี และวิชาเอก ของนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพฯ โดย ใช้แบบวัดแบบการเรียนของกราชาและไรซ์แมนเช่นกัน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีลักษณะการ เรียนแบบมีส่วนร่วมและแบบร่วมมืออยู่ในเกณฑ์สูง มีลักษณะการเรียนแบบพึ่งพา แบบอิสระ และแบบ แข่งขัน ในเกณฑ์ปานกลาง และหลักเลียงในเกณฑ์ต่ำ ซึ่งนับว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของผู้อื่นที่ กล่าวมาแล้ว ส่วนความสัมพันธ์ของรูปแบบการเรียนแบบพึ่งพากับเพศ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัย- สำคัญที่ระดับ .01 นักศึกษาที่มีวิชาเอกต่างกัน มีรูปแบบการเรียนแบบหลักเลียงและแบบมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนรูปแบบอื่นไม่มีความสัมพันธ์กับเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับ ชั้นปี และวิชาเอกอย่างมีนัยสำคัญ ระดับชั้นปีและวิชาเอกมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญในการ เรียนแบบพึ่งพาและแบบแข่งขัน และพบว่า รูปแบบการเรียนแบบต่าง ๆ ส่วนมากมีความสัมพันธ์กัน ต่างมีนัยสำคัญในระดับค่อนข้างต่ำ และปานกลาง โดยเฉพาะรูปแบบการเรียนแบบหลักเลียง กับ แบบมีส่วนร่วมสัมพันธ์กันในทางลบ และรูปแบบมีส่วนร่วมกับแบบร่วมมือสัมพันธ์กันในทางบวก

จากผลการวิจัยเรื่องแบบการเรียนของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมา ข้างต้นนั้น จะสังเกตเห็นได้ว่า ผลการวิจัยแบบการเรียนของนักศึกษา ส่วนใหญ่แล้วจะชอบแบบ การเรียนแบบมีส่วนร่วมและแบบร่วมมือ อยู่ในระดับสูงและรองลงมา กล่าวคือ หากชอบแบบมี ส่วนร่วมสูงสุด ก็ชอบแบบร่วมมืออยู่ในระดับรองลงมา หรือหากชอบแบบร่วมมือสูงสุด ก็

ชอบแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับรองลงมา โดยจะชอบแบบหลีกเลี่ยงหรือแบบแข่งขันในระดับต่ำ เช่นเดียวกัน หรือเหมือน ๆ กันเป็นส่วนใหญ่อยู่เสมอ จึงน่าจะเป็นข้อสังเกตให้สรุปได้ว่าเป็นลักษณะของนักศึกษาไทยระดับอุดมศึกษา ที่ส่วนใหญ่แล้วจะชอบแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและแบบร่วมมือ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย